

1249y_az_qiyabiQ2017_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1249y Ümumi Ekologiya

1 Təhsilindən, sənətindən, şəxsi maraqlarından asılı olmayaraq müasir insan hansı ekoloji əxlaq prinsiplərinə əməl etməlidir. Hansı cavab düzgün deyil?

- antropogen landşaftda bioloji gözəlliyin qorunması
- bioloji müxtəlifliyin saxlanması
- ekoloji tələbkarlıq
- təbiətə müdaxilə edilməsi
- istehsalın humanisləşdirilməsi

2 Ekologiyanın təsərrüfat-iqtisadi, sosial, siyasi-tədqiqatlar aparıcı bölməsi neçə adlanır?

- ümumi ekologiya
- tətbiqi ekologiya
- mühəndis ekologiyası
- sosial ekologiya
- nəzəri ekologiya

3 Müasir biosferin vəziyyətini müəyyən edən ən əhəmiyyətli amillərdən biri nə hesab olunur?

- insanın hərəkəti
- insanın fəaliyyətsizliyi
- insanın biganəliyi
- insanın fəaliyyəti
- insanın müdaxiləsi

4 Ekoloji problemlərin həllində ekoloji üsullardan əlavə hansı tədqiqatlar aparılmalıdır?

- mühasibat, maliyyə, sosial
- fiziki, bioloji, sosial
- kimyəvi, fiziki, təsərrüfat-iqtisadi
- təsərrüfat-iqtisadi, sosial və siyasi
- texniki, iqtisadi, maliyyə

5 Ətraf mühitdə insanı maraqlandıran parametrlərin müşahidə vasitəsilə dinamikada öyrənilməsi hansı ekoloji sistem vasitəsilə həyata keçirilir?

- empirin düsturlar vasitəsilə
- ekoloji tədqiqat vasitəsilə
- ekoloji müşahidə vasitəsilə
- ekoloji monitorinq vasitəsilə
- ekoloji hesablamalar vasitəsilə

6 İnsanların təbiəti mühafizə problemlərinin məntiqi davamı nədən asılıdır?

- ekoloji təhsil və əxlaqdan
- ekoloji intizam və tərbiyədən
- ekoloji əxlaq və davranışdan
- ekoloji təhsil və tərbiyədən
- ekoloji davranış və təhsildən

7 Sənaye sahələrinin və kənd təsərrüfatının tələbləri ilə bağlı olan, o cümlədən ətraf mühitə canlıların və insanın təsirini öyrənmək üçün hansı ekoloji metoddan istifadə edilir?

- ixtiyari metodlardan
- monitorinqdən
- adi metodlar
- indikasiya metodundan
- riyazi modelləşdirmədən

8 Ümumi ekologiya hansı bölmələrdən ibarətdir?

- biologiya, anatomiya, akustika
- akustika, səs-küy, optika
- tətbiqi, riyazi, informativ
- autoekologiya, populyasiya ekologiyası, sinekologiya
- botanika, kibernetika, biologiya

9 Orqanizm hansı təbiətin təşkil olunma səviyyəsində hansı səviyyənin əsas elementidir?

- Hüceyrə səviyyəsinin
- Mikroorqaniz səviyyəsinin
- Bakteriya səviyyəsinin
- orqanizm səviyyəsinin
- Populyasiya səviyyəsinin

10 Hüceyrə canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsində hansı səviyyənin əsas elementidir?

- orqanizm səviyyəsinin
- populyasiya səviyyəsinin
- biosfer səviyyəsinin
- biosfer səviyyəsinin
- hüceyrə səviyyəsinin

11 Biosferdə biogen maddələr necə yaranır?

- Bitkilərin məhv olmasından
- Canlıların çürüməsindən
- Qeyri-üzvi maddələrin təsirindən
- canlıların həyat fəaliyyəti nəticəsində
- Maddələrin böyük dövrənindən

12 Ekosistem hansı elmin tədqiqat obyektidir?

- İnformatika elminin
- Astronomiya elminin
- kimya elminin
- ekologiya elminin
- Riyaziyyat elminin

13 Ekologiya aşağıdakı elm sahələri ilə sıx əlaqədə öyrənilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- riyaziyyat
- fizika
- kimya
- astronomiya

- torpaqşünaslıq

14 Elm və texnikanın inkişafı insanın rifahının yaxşılaşmasına səbəb olunmasına baxmayaraq, onun yaşadığı ətraf mühitə neçə təsir göstərir?

- dəyişməsinə səbəb olur
 təsir göstərmir
 əla təsir göstərir
 pisləşməsinə səbəb olur
 yaxşılaşmasına səbəb olur

15 Ekologiyanın inkişafı uzun müddət hansı vəziyyətə davam etmişdir?

- sinekologiya səviyyəsində
 autoekologiya səviyyəsində
 populyasiya səviyyəsində
 biosenoz səviyyəsində
 ekosistem səviyyəsində

16 Ekologiya elmi hansı fəaliyyət sahələrinə təsir göstərir?

- mədəniyyətə, musiqiyə, siyasətə, sosial vəziyyətə
 əmək fəaliyyətinə, tərbiyəyə, dinə, əxlaqa
 iqtisadiyyata, dinə, əxlaqa, tərbiyəyə, əmək fəaliyyətinə
 iqtisadiyyata, mədəniyyətə, əxlaqa, siyasətə
 əxlaqa, davranışa, biliyə, əmək fəaliyyətinə

17 Ekologiyanın sərbəst elm kimi formalaşması onun inkişaf tarixinin hansı mərhələsinə aid edilir?

- I mərhələsinə
 III mərhələsinə
 V mərhələsinə
 II mərhələsinə
 IV mərhələsinə

18 Bir-biri ilə funksional bağlılıqda olan canlı orqanizimlərin çoxnövlü birliyi necə adlanır?

- biokütlə adlanır
 biogeosenoz adlanır
 biotop adlanır
 biosenoz adlanır
 ekosistem adlanır

19 Populyasiyaların strukturunu və dinamikasını hansı ekologiya öyrənir?

- mühəndis ekologiyası öyrənir
 biologiya öyrənir
 sinekologiya öyrənir
 demoekologiya öyrənir
 antoekologiya öyrənir

20 Biosferdə müəyyən məkanda məskunlaşan və biogen maddələr dövrənini dayanıqlı surətdə saxlayan müxtəlif növ canlıların birliyinə nə deyilir?

- biosfer deyilir

- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz deyilir
- ekosistem deyilir

21 Ümumi ekologiyanın hansı bölməsi bir qrupa mənsub olan müxtəlif növlərin qarşılıqlı münasibətlərini və onların təbii mühitlə əlaqələrini öyrənir?

- ekosistem
- autoekologiya
- populyasiyalar ekologiyası
- sinekologiya
- biologiya

22 Ümumi ekologiyanın hansı bölməsi ayrı-ayrı növlərin mühitlə qarşılıqlı əlaqələrini öyrənir?

- ekosistem
- sinekologiya
- populyasiyalar ekologiyası
- autoekologiya
- biologiya

23 Biologiya elminin bir hissəsi olan ekologiyanın əsas hissəsi necə adlanır?

- tətbiqi ekologiya adlanır
- kosmik ekologiya adlanır
- mühəndis ekologiyası adlanır
- ümumi ekologiya adlanır
- sosial ekologiya adlanır

24 Canlılar və onların mövcud olduqları mühitdən ibarət olan vahid təbii kompleksə nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biogenoz deyilir
- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- biogeosenoz deyilir

25 Canlı orqanizmlərin onları əhatə edən mühitlə struktur əlaqələrinin öyrənilməsi hansı elm sahəsinin predmetidir?

- fizikanın
- kimyanın
- riyaziyyatın
- ekologiyanın
- biologiyanın

26 Ekologiya ifadəsi kim tərəfindən neçənci ildə elmə gətirilmişdir?

- Lomonosov tərəfindən 1865-ci ildə
- Zyuss tərəfindən 1895-ci ildə
- Darvin tərəfindən 1890-cı ildə
- Hekkel tərəfindən 1866-cı ildə
- Vernadski tərəfindən 1860-cı ildə

27 Hanı elmin inkişaf tarixini üç mərhələyə ayırırlar?

- Tarix elminin
- Fəlsəfə elminin
- riyaziyyat elminin
- ekologiya elminin
- İnformatika elminin

28 Ekologiyanın kompleks bir elmə çevrilməsi onun inkişaf tarixinin hansı mərhələsi-nə aid edilir?

- IV mərhələsinə
- II mərhələsinə
- V mərhələsinə
- III mərhələsinə
- I mərhələsinə

29 Ekologiyanın bir elm kimi formalaşması və təşəkkül tapması onun inkişaf tarixinin hansı mərhələsinə aid edilir?

- VI mərhələsinə
- III mərhələsinə
- II mərhələsinə
- I mərhələsinə
- V mərhələsinə

30 Ekologiya elminin inkişaf tarixini neçə mərhələyə ayırırlar?

- 4 mərhələyə
- 2 mərhələyə
- 5 mərhələyə
- 3 mərhələyə
- 7 mərhələyə

31 Ekologiyanın inkişafında Ç.Darvinin hansı nəzəriyyəsinin böyük təsiri olmuşdur?

- piramidalar nəzəriyyəsinin
- təbiət haqqında nəzəriyyənin
- ibtidai nəzəriyyənin
- təkamül nəzəriyyəsinin
- bərabərsizliklər nəzəriyyəsinin

32 Canlıların həyat fəaliyyəti nəticəsində əmələ gələn maddələrə nə deyilir?

- polimer maddə deyilir
- qeyri-üzvi maddə deyilir
- üzvi maddə deyilir
- biogen maddə deyilir
- mineral maddə deyilir

33 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektini hansı sistemdir?

- ekosistemdir
- su sistemidir
- fəza sistemidir
- bioloji sistemdir

dağlar sistemidir

34 Kimya, fizika, geologiya, coğrafiya, torpaqşünaslıq, riyaziyyat ilə sıx əlaqədə hansı elm sahəsi öyrənilir?

- informatika
 biologiya
 tarix
 ekologiya
 botanika

35 Təbiətlə cəmiyyətin qarşılıqlı əlaqələrini və təsirlərin ümumi qanunauyğunluqlarını hansı elm sahəsi öyrənir?

- tarix
 kimya
 fizika
 ekologiya
 biologiya

36 Ümumilikdə populyasiya necə genetik sistemdir?

- açıq sistemdir
 yarıq qapalı sistemdir
 qapalı sistemdir

37 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsinə aid olan populyasiya-növ səviyyəsində təşkil olunmada əsas element necə adlanır

- populyasiya adlanır
 biogen adlanır
 fərd adlanır
 hüceyrə adlanır
 gen adlanır

38 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsinə aid olan orqanizm səviyyəsində təşkil olunmada əsas element necə adlanır?

- bakteriya adlanır
 gen adlanır
 orqanizm adlanır
 ekosistem adlanır
 mikroorqanizm adlanır

39 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsinə aid olan hüceyrə səviyyəsində əsas element necə adlanır?

- hüceyrə adlanır
 biota adlanır
 ekosistem adlanır
 biosfer adlanır
 gen adlanır

40 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsindən olan molekulyar-genetik səviyyənin əsas elementi hansıdır?

- hüceyrədir
 bionlardır
 genlərdir

- biotadır
 orqanizmdir

41 Hansı təbiət birincinsli olmayan bütöv bir sistemdir və onun hissələr, elementləri sadədən aliyə doğru təşkil olunmuşdur?

- canlı təbiət
 biotop təbiət
 geoloji təbiət
 biogen təbiət
 cansız təbiət

42 Hansı alim dünyada ilk dəfə molekulyar əsasda təkamül prosesinin fiziki-kimyəvi modelini qurmuşdur?

- Zyuss
 Ç.Darvin
 V.Dokuçayev
 M.Lomonosov
 M.Eygel

43 Hansı canlılar qidalanma üsuluna görə prodüsent, konsument, redüsent kateqoriyalarına ayrılır?

- heyvanlar
 göbələklər
 həşəratlar
 viruslar
 bitkilər

44 Hansı orqanizmlərin biosferdə əsas funksiyası ölmüş maddələri çürüdüüb bioloji dövrəyə qaytarmaqdır?

- bakteriyaların
 mikrobların
 yosunlar
 virusların
 göbələklərin

45 Avtotrof xassələrini saxlamaqla hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər necə adlanır?

- avtotrof adlanır
 virus adlanır
 göbələk adlanır
 mikrotroflar adlanır
 heterotrof adlanır

46 Avtotraf orqanizmlər tərəfindən sintez edilmiş məhsullar hesabına yaşayan canlılar necə adlanır?

- bakteriyalar adlanır
 birhüceyrəli adlanır
 heterotroflar adlanır
 avtotroflar adlanır
 göbələklər adlanır

47 Günəş şüalarının enerjisini və yaxud kimyəvi enerjini istifadə edərək özlərinə lazım olan üzvi maddələri sintez edən canlılara nə deyilir?

- avtotroflar deyilir
- bakteriyalar deyilir
- bir hüceyrəlilər deyilir
- prokariotlar deyilir
- heterotroflar deyilir

48 Bütün canlılar qidalanma üsuluna görə necə qrupa bölünür?

- birhüceyrəlilər və çox hüceyrəlilər
- avtotroflar və heterotroflar
- bakteriyalar və göbələklər
- avtotroflar və bakteriyalar.
- prokariotlar və gölələklər

49 Təkamül prosesinin mexanizmləri canlı hissəciklərdən tutmuş biosferə qədər olan bütün diapazonu əhatə edir. Əsas hadisələr canlı təbiətin aşağıdakı təşkil olunma səviyyələrində baş verir. Hansı cavab düzgün deyil?

- biogeosenoz; biosfer səviyyəsində
- insan səviyyəsində
- molekulyar genetik səviyyədə
- hüceyrə; orqanizm səviyyələrində
- populyasiya-növ səviyyəsində

50 Müasir təsəvvürlərə görə həyatın əmələ gəlməsi aşağıdakı mərhələlərdən keçmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- protobionlar, hüceyrə yaranmışlar
- biokimyəvi monomerlərin abiogen sintezi baş vermişdir
- qazlardan və su buxarlarından ibarət atmosfer yaranmışdır
- qeyri-üzvi maddələr üzvi maddələrə çevrilmişlər
- monomerlərin polimerləşməsindən bioloji polimerlər yaranmışdır

51 Heterotroflar qidalanma üsuluna görə hansı qruplara aid edirlər?

- avtotroflar qrupuna
- həşəratlar qrupuna
- bakteriyalar qrupuna
- heyvanlar qrupuna
- göbələklər qrupuna

52 Göbələklər qidalanma xarakterinə görə hansı qruplar aid edilir?

- Otyektlərə
- heyvanlara
- bitkilərə
- parazitlərə
- viruslara

53 Hüceyrəli və hüceyrəsiz orqanizmlər hansı varlıqlar dünyasına aiddir?

- Otyektlər dünyasına
- prokariotlar dünyasına
- cansız varlıqlar dünyasına
- canlı varlıqlar dünyasına
- Fiziki aləm dünyasına

54 Orqanizm hansı təbiətin təşkil olunma səvviyyəsində hansı səviyyənin əsas elementidir?

- Hüceyrə səviyyəsinin
- Mikroorqaniz səvviyyəsinin
- Bakteriya səviyyəsinin
- orqanizm səviyyəsinin
- Populyasiya səviyyəsinin

55 Müasir bitki növlərinin əksəriyyət qidalanma üsuluna görə hansı qrup canlılara aid edilir?

- bakteriyalara
- miksotroflara
- heterotroflara
- avtotroflara
- prokariotlara

56 Heyvanlar qidalanma üsuluna görə hansı qrup canlılara aid edilir?

- bakteriyalara
- miksotroflara
- heterotroflara
- avtotroflara
- prokariotlara

57 Hansı canlılar qidalanmanın xarakterinə görə parazit və ya soprofaqlara aid edilir?

- bitkilər
- bakteriyalar
- viruslar
- göbələklər
- mikroblar

58 Günəş şüalarının enerjisindən istifadə edərək özlərinə lazım olan üzvi maddələri sintez edən orqanizmlərə nə deyilir?

- fotosintetlər deyilir
- heterotroflar deyilir
- viruslar deyilir
- göbələklər deyilir
- bakteriyalar deyilir

59 Hansı orqanizmlərin xarici mühitdən əldə etdikləri qida onların bədənlərinin qurulmasına və həyata fəaliyyəti üçün enerji mənbəyi kimi istifadə edilir?

- göbələklərin
- miksotrofların
- avtotrofların
- heterotrofların
- miksotrofların

60 Öz bədənlərini qeyri-üzvi maddələrdən qura bilməyənlər və üzvi maddələri qida vasitəsilə xaricdən alan orqanizmlər necə adlanır?

- bakteriya adlanır
- hüceyrə adlanır

- avtotraf adlanır
- heterotrof adlanır
- göbələk adlanır

61 Eykarid canlılar hansı qruplara ayrılır?

- polihüceyrəlilər və hüceyrəsizlər
- monohüceyrəli və di hüceyrəlilər
- hüceyrəli və hüceyrəsizlər
- birhüceyrəlilər və çox hüceyrəlilər
- çox hüceyrəlilər və monohüceyrəlilər

62 Hüceyrəli orqanizləri hansı yarımqruplara ayırırlar?

- göbələklər və mikroblar
- bitkilər və heyvanlar
- bakteriyalar və göbələklər
- prokariotlar və eykariotlar
- otyeyənlər və ətyeyənlər

63 Canlı varlıqlar dünyasını hansı orqanizmlər dünyasına ayırırlar?

- sadə və mürəkkəb
- ibtidai və genetik orqanizmlərə
- genli və gensiz orqanizmlərə
- hüceyrəli və hüceyrəsiz orqanizmlərə
- sadə və ali orqanizmləri

64 Biosenoqlar maddə, enerji və informasi baxımından necə sistemlərdir.

- yarım açıq sistemdir
- tək sistemdir
- qapalı sistemlərdir
- açıq sistemdir
- yarım qapalı sistemdir

65 Hansı dövrdə Yer atmosferində su buxarı, karbon qazı, metan, ammoniyak və başqa qazlar mövcud olmuşdur?

- vulkanlar dövründə
- mis dövründə
- daş dövründə
- katarxeymeqa dövründə
- müasir dövrdə

66 Yer kürəsinə həyatın kosmosdan mikroorqanizmlərin sporeləri vasitəsilə gəldiyini iddia edən nəzəriyyə necə adlanır?

- idrak nəzəriyyəsi
- kvant nəzəriyyəsi
- təkamül nəzəriyyəsi
- Panspermiya nəzəriyyəsi
- fəlsəfi nəzəriyyəsi

67 Atmosferin ozon qatı biosfer hansı sərhədini müəyyən edir?

- Nossfer sərhəddini
- Aşağı sərhəddini
- termosferi sərhəddini
- yuxarı sərhəddini
- Su sərhəddini

68 Ətraf mühitin pisləşməsinə ssəbə olan amillərdən biri də nə hesab olunur?

- Torpaq eroziyaları
- təbii fəlakətlər
- sənaye sahələrinin genişlənməsi
- elm və texnikanın inkişafı
- turşulu yağışlar

69 Sosial ekologiya hansı bölmələrdən ibarətdir

- Məişət, sənaye, mədəniyyət
- ətraf mühiti, sənaye, litosfer
- sosial məişət sənaye
- təsərrüfat-iqtisadi, sosial, siyasi
- Atmosfer, iqtisadi, sənaye

70 Autoekologiya, populyasiyalar ekologiyası, sinekologiya hansı ekologiyasının bölmələridir?

- məişət ekologiyasının
- mühəndis ekologiyasının
- tətbiqi ekologiyasının
- ümumi ekologiyasının
- nəzəri ekologiyasının

71 Atmosferə yayılan ilkin çirkləndirici maddələr sonralar fiziki-kimyəvi proseslərə uğruyaraq hansı qrup çirkləndiriciləri əmələ gətirir?

- beşinci qrup
- dördüncü qrup
- üçüncü qrup
- ikinci qrup
- qrup yaratmır

72 Atmosferə antropogen və təbii yolla kənar maddələrin daxil olunması nəticəsində hansı hadisə baş verir?

- atmosfer soyuyur
- atmosfer tərkibi dəyişir
- atmosfer çirklənmiş
- atmosfer çirklənir
- atmosferin temperaturu yüksəlir

73 Bitkilərdə fotosintez prosesi nəticəsində atmosferə hansı qaz daxil olunur?

- metan
- karbon qazı
- azot qazı
- oksigen qazı
- ammoniyak

74 İnsanın təsərrüfat fəaliyyətindən asılı olaraq atmosferdə qazların balansından nələr müşahidə olunur?

- qazların balansı müvazinətdədir
- qazların balansı tənzimlənir
- qazların balansı sabit qalır
- qazların balansı dəyişir
- qazların balası ifrat dəyişir

75 Hündürlükdən asılı olaraq atmosfer təzyiqi qalxır, yaxud düşür?

- normal təzyiqdən yüksək olur
- təzyiq dəyişir
- təzyiq sabit qalır
- normal təzyiqdən aşağı düşür
- təzyiq balanslaşır

76 Atmosfer havasının tərkibi və digər göstəriciləri biosferdə gedən hansı proseslərə böyük təsir göstərir?

- maqnit, ionlaşma, termiki
- maqnit, bioloji, akustik
- mexaniki, elektrik səs
- fiziki, kimyəvi, bioloji
- enerji, cazibə, dəf etmə

77 Atmosferin hansı təbəqəsində hidrogen yerin cazibə sahəsindən çıxaraq onun tacını yaradır?

- termosfer
- mezosfer
- troposfer
- ekzosfer
- stratosfer

78 Atmosferin hansı təbəqəsi seyrək ionlaşmış qazlardan ibarətdir?

- troposfer
- mezosfer
- stratosfer
- termosfer
- ekzosfer

79 Temperaturun dəyişməsinə görə atmosferi beş təbəqəyə ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil ?

- kosmos
- termosfer
- mezosfer
- troposfer ; strotosfer
- ekzosfer

80 Yer atmosferinin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı qatı necə adlanır ?

- homosfer adlanır
- termosfer adlanır
- teterosfer adlanır
- mezosfer adlanır
- heliosfer adlanır

81 Bütün atmosfer kütləsinin 90 % onun aşağı hansı km-lik qatında cəmləşmişdir ?

- 8 km-lik
- 4 km-lik
- 2 km-lik
- 5 km-lik
- 7 km-lik

82 Yer atmosferinin yerə yaxın olan hissəsi necə adlanır ?

- termosfer adlanır
- mezosfer adlanır
- stratosfer adlanır
- homosfer adlanır
- ionosfer adlanır

83 İnsan havasız neçə dəqiqə yaşaya bilər ?

- 0-3 dəqiqə
- 3-7 dəqiqə
- 2-5 dəqiqə
- 4-5 dəqiqə
- 5-8 dəqiqə

84 Yer onulla birlikdə fırlanan qaz (hava) örtüyünə nə deyilir ?

- stratosfer deyilir
- litosfer deyilir
- hidrosfer deyilir
- atmosfer deyilir
- kosmik fəza deyilir

85 Homosfer yer atmosferinin hansı hissəsinə deyilir?

- Ozon qatına yaxın hissəsinə
- yerə yaxın olan hissəsinə
- atmosferin yuxarı hissəsinə
- noosferə yaxın hissəsinə
- Su qatına toxunan hissəsinə

86 Biosferin yuxarı sərhəddi hansı təbəqəyə görə müəyyən edilir ?

- stratosferə görə
- termosferə görə
- ionosferə görə
- ozon qatına görə
- mezosferə görə

87 Canlı maddələrin həyat fəaliyyəti nəticəsində əmələ gəlmiş suxurlar necə adlanır?

- “con maddə” adlanır
- “cansız maddə” adlanır
- “canlı maddə” adlanır
- “biogen maddə” adlanır
- “ölü maddə” adlanır

88 Canlı orqanizmlərin daxil olmadığı və onlar tərəfindən yaradılmadığı geoloji törəməni V.İ.Vernadski hansı termin ilə əvəz etmişdir?

- “lal maddə”
- “son maddə”
- “ölü maddə”
- “cansız maddə”
- “münaqişəli maddə”

89 V.Vernadskineçənciildə yazdığı hansı əsərində biosferə Yerkürəsininhəyatmövcudolan örtüyü kimibaxmışdır?

- 1916-cı ildə “Biosfer” əsərində
- 1935-ci ildə, “Biosfer haqqında” əsərində
- 1930-cu ildə, “Təbiət hadisələri” əsərində
- 1926-cı ildə, “Biosfer” əsərində
- 1940-cı ildə, “Ümumi ekologiya” əsərində

90 Canlı maddələrin mühityaratma funksiyası nəticəsində Yer in təbii mühitində aşağıdakı mühüm hadisələr baş vermişdir. Hansı cavab düzgün deyil

- yerdə gətirmələrin böyük hissəsi formalaşmışdır
- ilkin okeanların kimyəvi tərkibi dəyişmişdir
- ilkin atmosferin qaz tərkibi dəyişmişdir
- təbii mühitdə hər bir dəyişiklik baş verməmişdir
- nəhəng yarpaq şətlərinin buxarlandırıcı səthi yaranmışdır

91 V.İ.Vernadskinin təliminə əsasən canlı maddələrin biosferdə neçə əsas funksiyaları vardır. Hansı cavab düzgün deyil ?

- nəqləmə
- konsentrasiya, destruktiv
- energetik
- texnoloji
- mühityaratma

92 Biosferdə bioloji dövrandə hansı elementlər iştirak edir ?

- C,Pb,Cl,Fe,Zn,Cu
- Pb,Fe,Cu,O2, F,Cl
- Fe,Mu,C2 , O2,F,He
- O2,N2,C,P,S,H2
- Cu,Fe,C,H2,Cl

93 Günəş şüaları Yer kürəsində neçə cür maddələr mübadiləsi yaradır?

- böyük dövrən və bioloji dövrən
- biotik dövrən və qoşa biotik dövrən
- kiçik dövrən və abiotik dövrən
- biotik dövrən və abiotik dövrən
- kiçik dövrən və bioloji dövrən

94 Biosferin maddi əsasını aşağıdakı maddələr təşkil edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- insanın fəaliyyətinin məhsulu olan üzvi və qeyri-üzvi maddələr
- cansız orqanizmlərdə toplanmış biokütlə

- canlı orqanizmlərdə toplanmış biokütlə
- cansızların iştirakı ilə gedən proseslər
- canlıların iştirakı olmadan əmələ gəlmiş abiogen maddələr

95 V.Vernadski biosferi neçə hissəyə ayırmışdır?

- atmosfer, hidrosfer, litosfer
- tundra, hidrosfer, dağlar
- kosmik, hidrosfer, tundra
- atmosfer, noosfer, kosmik
- litosfer, su örtüyü, kosmik

96 Yer səthinin suyu neçə hissəyə bölünür?

- bataqlıqlar, gölməçələr, okeanlar
- bulaqlar, göllər, nohurlar
- dənizlər, göllər, çaylar
- dünya okeanı, qitə suları, yeraltı sular
- çaylar gölməçələr, dənizlər

97 Avropada biosferin yuxarı sərhəddi yer səthindən hansı hündürlükdədir ?

- 12-15 km-də
- 8-13 km-də
- 9-12 km-də
- 10-15 km-də
- 5-8 km-də

98 Biosferin aşağı sərhəddi litosferdə hansı dərinlikdədir ?

- 7-9 km
- 4-7 km
- 3-5 km
- 2-9 km
- 5-9 km

99 Biosferin aşağı sərhəddi hidrosferdə hansı dərinlikdədir?

- 4-7 km
- 7-11 km
- 5-10 km
- 2-11 km
- 3-9 km

100 V.İ.Vernadski canlı orqanizmlərin məcmuyunu hansı termin ilə əvəz etmişdir?

- “canlı gül” ilə əvəz etmişdir
- “canlı bitki” ilə əvəz etmişdir
- “canlı orqanizm” ilə əvəz etmişdir
- “canlı maddə” ilə əvəz etmişdir
- “canlı heyvan” ilə əvəz etmişdir

101 Uzun illər davam edən təkamül prosesində biosferdə nə qədər bitki, heyvan və mikroorqanizmlər yaranmışdır?

- 10 milyon
- 7 milyon
- 5 milyon
- 3 milyon
- 4 milyon

102 Biosferin elmi təliminin yaradıcısı kim sayılır?

- L.Landay
- E.Zyuss
- Ç.Darvin
- akademik V.İ.Vernadski
- M.Lomonosov

103 Yer kürəsinin həyat prosesləri gedən sahəsinə nə deyilir?

- biogeosenoz deyilir
- biosenoz deyilir
- ekosistem deyilir
- biosfer deyilir
- biotop deyilir

104 Biosfer termini elme ilk dəfə kim tərəfindən və necə ilde daxil edilmişdir?

- Hekkel tərəfindən 1850-ci ildə
- M.Lomonosov tərəfindən 1860-cı ildə
- V.Vernadski tərəfindən 1870-ci ildə
- E.Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə
- Ç.Darvin tərəfindən 1855-ci ildə

105 Genetik nöqtəyi-nəzərdən nə açıq sistemdir?

- Biosenoz
- Ekosistem
- Biogeosenoz
- populyasiya
- Biotop

106 Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- çürüntü və daş kömür hissələrdən
- daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- suxurlardan və pəlcıq hissələrdən
- mineral və üzvi hissələrdən
- əhəng və qum hissələrdən

107 Kapilyar su torpağın hansı qatını yaradır?

- Gil qatını
- quru qatını
- münbit qatını
- nəmli qatını
- makroskopik qatını

108 Torpaşşunas alimlərin fikrincə hansı sular toraq tiplərinin təkamülünə və torpaq daxili proseslərə xeyli təsir edir?

- duzlu sular
- bulaq suları
- dəniz suları
- qrunut suları
- çay suları

109 V.V.Dokuçayevin fikrincə torpaq beş amilin təsirindən yaranmışdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- zaman
- bitki və heyvan qalıqlarından
- torpaq əmələ gətirən suxurlardan
- su və daşdan
- iqlim və relyef

110 Elmi dildə torpaq necə adlanır?

- biotop adlanır
- biogeosenoz adlanır
- biosenoz adlanır
- biokos adlanır
- biosfer adlanır

111 Yer səthində litosferin mineral və biosferin üzvi maddələrinin təkamülü prosesi nəticəsində əmələ gələn törəməyə nə deyilir?

- palçıq deyilir
- daş deyilir
- suxur deyilir
- torpaq deyilir
- gil deyilir

112 Yer kürəsinin daş örtüyünə nə deyilir?

- efir fəzası
- hidrosfer deyilir
- atmosfer deyilir
- litosfer deyilir
- kosmik fəza

113 Mineral və üzvi hissəciklə hansı suxurların tərkib hissəsini təşkil edir?

- düz suxurların
- Daş suxurların
- Daş suxurların
- torpaqəmələgətirən ana suxurların
- əhəng suxurların

114 V.V.Dokuçayevin fikrincə torpaq neçə amilin təsirindən yaranmışdır?

- 6 amilin
- 7 amilin
- 3 amilin

- 5 amilin
 4 amilin

115 Litosfür Yer kürəsinin nəyi adlanır?

- qum örtüyü
 Gil örtüyü
 “daş” örtüyü
 kömür örtüyü
 torpaq örtüyü

116 Neft və neft məhsulları hansı su hövzələrini daha çox çirkləndirir?

- Bataqlıq və gölməçə sularını
 bulaq və nohur sularını
 çay və göl sularını
 okean və dəniz sularını
 Gölməçə və quru sularını

117 Orqanizmlərdə qidanın bağırsaqlarda sorulmamasına nə səbəb ola bilər.

- Turşuluğun çatışmamazlığı
 İstiliyin çatışmamazlığı
 oksigen çatışmamazlığı
 su çatışmamazlığı
 Hava çatışmamazlığı

118 Orqanizmlərdə hansı proseslər su mühitində gedir?

- Bütün aerob proseslər
 Bütün kimyəvi proseslər
 Bütün fiziki proseslər
 bütün bioloji proseslər
 Bütün fotosintez proseslər

119 Atmosfer suları hansı sulardan ibarətdir?

- dəniz suyunda
 çay suyundan
 bulaq suyundan
 yağış və qar sularından
 dəniz suyunda

120 Aşağıdakı sahələrdən axan sular çay və göllərə töküldükdə onları çirkləndirir. Hansı cavab deyil?

- bağlardan, meşələrdən
 inşaat meydançasından
 heyvan otarılan sahələrdən
 dərmanlanmış və gübrələnmiş əkin sahələrindən
 plantasiyalardan

121 Suyun səthində yayılan hansı çirkləndirici sudakı canlı aləmin törəməsi imkanlarını məhdudlaşdırır?

- meşə materialları
 bərk tullantılar

- məişət tullantıları
- neft və neft məhsulları
- inşaat materialları

122 Okean və dəniz suları daha çox hansı məhsullarla çirklənir?

- radioaktiv maddələrlə
- çirkab sularla
- məişət tullantıları ilə
- neft və neft məhsulları ilə
- sənaye tullantıları ilə

123 Suların çirkləndirən mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- sənaye müəssisələrinin çirkab suları
- məişət suları
- sənaye müəssisələrinin tullantıları
- bulaqların suyu
- inşaat və meşə materialları

124 Hidrosferdə suyun aşağıdakı xassələri onun sakinləri üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir? Hansı cavab düzgün deyil?

- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması
- təzyiqi və həll olmuş maddələrin miqdarı
- sıxlığı və özlülüyü
- maqnit xassələrinin yüksək olması
- şəffaflığı və səsə yayılması sürəti

125 Orqanizmdə su çatışmamazlığı yarandıqda aşağıdakı proseslərin gedişi pozulur və zəhərlənmə baş verir. Hansı cavab düzgün deyil?

- maddələr mübadiləsinin aralıq məhsullarının alınması
- qidanın bağırsaqlarda sorulması
- həzm prosesi
- həzm prosesi pozulmur
- lazımsız maddələrin toplanması

126 Su orqanizmlərdə aşağıdakı proseslərin gedişində həlledici rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- istiliyin tənzimlənməsi prosesində
- sorulma prosesində
- həzm prosesində
- su heç bir rol oynamır
- lazımsız maddələrin ifrazında

127 Orqanizmdə bütün bioloji proseslər hansı mühidə gedir?

- səs mühidində
- torpaq mühidində
- hava mühidində
- su mühidində
- elektrik mühidində

128 Yerüstü suların fiziki-kimyəvi xassələri müxtəlif olub, aşağıdakılardan asılıdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- atmosfer havasının tərkibindən
- torpağın çirklənmə dərəcəsi
- ərazinin sanitar-gigiyena vəziyyətindən
- yerləşdiyi ərazilərinin hidrogeoloji şəraitindən
- çirkləndiricilərin tərkibindən

129 Çaylar, göllər, gölməçələr, nohurlar, bataqlıqlar hidrosferin hansı sularına aid edilir?

- bataqlıq suları
- yeraltı sular
- okean suları
- yerüstü sular
- atmosfer suları

130 Atmosfer suyunun tərkibi nədən asılıdır?

- torpaqdakı suların tərkibindən
- okeandakı suların tərkibindən
- yağan yağıntıların tərkibindən
- atmosfer havasının tərkibindən
- çaylardakı suların tərkibindən

131 Su ehtiyatlarının neçə faizi duzlidir?

- 90%-i
- 5%-i
- 70% -i
- 98%-i
- 25%-i

132 Okeanlarda və böyük göllərdə 200 m dərinliyə qədər zonalarda hansı canlılar yaşayır?

- viruslar
- bakteriyalar
- fotobionlar
- fotosintetiklər
- mikroblar

133 İçməli su yer kürəsinin hansı sahələrində olduğundan onun yalnız 0,06 – 0,07%-dən istifadə olunur?

- düzənliklərdə və savannalarda
- torpaqlarda və dağlarda
- quru və bataqlıq sahələrində
- dağlıq və buzlaq sahələrində
- meşələrdə və göllərdə

134 Alimlərin fikrincə ilk canlı harada yaranmışdır ?

- göldə
- bataqlıqda
- quruda
- okeanda
- çayda

135 Dünya okeanı yer səthinin neçə faizini təşkil edir ?

- 80 %-ni
- 79 %-ni
- 65 %-ni
- 71 %-ni
- 68 %-ni

136 Yer səthinin su ortüyünə nə deyilir ?

- stratosfer deyilir
- kosmik fəza deyilir
- atmosfer deyilir
- hidrosfer deyilir
- litosfer deyilir

137 Bitkilərdə gedən hansı proses atmosfərə oksigen qazının daxil olmasına səbəb olur?

- aerosol proseslər
- biotik proseslər
- maddələr mübadiləsi
- fotosintez prosesi
- abiotik proseslər

138 Atmosferin termosfer təbəqəsi hansı qazılardan ibarətdir?

- Neytral atomlardan
- arqon qazlarından
- təsirsiz qazlardan
- seyrək ionlaşmış qazlardan
- oksigen qazından

139 Atmosfer çirklənmələri atmosferdə gedən mühüm proseslərə ciddi təsir göstərir. Hansı cavab düzgün deyil?

- bütün təbii proseslərə
- günəş şüalarının axın sürətinə
- iqlim dəyişmələrinə
- ozon qatının dəyişməsinə
- hava cərəyanına

140 Biosferdə gedən heyat proseslərinin normal inkişafına atmosferdə yayılan hansı maddələr menfi təsir göstərir?

- hallogen və freon çirkləndiriciləri
- aerosollar və çirkləndirici turşular
- katalitik və oksidləşdirici çirkləndiricilər
- ilkin və ikinci qrup çirkləndiricilər
- ionlar və elektromaqnit çirkləndiriciləri

141 Hansı canlıları qida şəklində qəbul etdikləri enerjini öz həyatları üçün sərf edirlər?

- Quşlar
- Bitkilər
- Avtotroflar
- Məmələr
- konsumentlər

142 Bitkilərdə fotosintez prosesini hansı enerji həyata keçirir?

- optik enerjisi
- maqnit enerjisi
- günəş enerjisi
- səs enerjisi
- elektrik enerjisi

143 Günəş enerjisinin 23%-i yerdəki sistemlərə daxil olaraq dəyişiklər yaradır. Hansı cavab düzgün deyil?

- küləklər yaradır
- heç bir dəyişiklik yaratmır
- suyun dövrəsinə səbəb olur
- axın və dağların hərəkət verici qüvvəsinə çevrilir
- iqlimi formalaşdırır

144 Günəş radiasiyasının 40%-ə qədərini təşkil edən radiasiya neçə adlanır?

- güclü aktiv radiasiya
- yüksək aktiv radiasiya
- fotosintetik aktiv radiasiya
- orta aktiv radiasiya
- zəif aktiv radiasiya

145 Yer üzərinə günəş işığının neçə faizi gəlib çatır?

- 35 %-i
- 30 %-i
- 25 %-i
- 50 %-i
- 47%-i

146 Biosferdə orqanizmlərin yüksək kimyəvi aktivliyi hansı prosesləri sürətləndirir?

- mühitin pozulması prosesini
- mühitin çevrilməsi prosesini
- mühitin əmələ gəlmə prosesini
- mühitin dəyişməsi prosesini
- mühitin dəyişməz qalmasını

147 Biosferdə məskunlaşmış orqanizmlərin birgə fəaliyyətinin təsiri nəticəsində onda hansı dəyişiklər baş vermişdir?

- heç bir dəyişiklik baş verməmişdir
- müasir xassələri formalaşmışdır
- köhnə xassələrini itirmişdir
- xassələri dəyişməz olaraq qalır
- öz xassələrini saxlayıb

148 Hansı canlılar torpağın strukturunu və kimyəviliyini formalaşdırır?

- mikroblar, ağaclar, bitkilər
- viruslar, göllər, heyvanlar
- mikroorqanizmlər, bitkilər, heyvanlar
- quşlar, göbələklər, balıqlar

- balıqlar, ağaclar, göbələklər

149 Canlı maddələr hansı biokimyəvi funksiyaları həyata keçirir?

- tənəffüs, qidalanma, çoxalma, ölmə, çürümə
 çoxalma, çürümə, nəfəs alma, nəfəsvermə, qidalanma
 məhv olma, çürümə, nəsil kəsmə, ölmə, qidalanma
 nəfəs alma, qidalanma, ölmə, yaşama, məhv olma
 nəsil vermə, ölmə, qidalanma, çoxalma

150 Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən oksidləşmə-reduksiya proseslərində hansı maddələr alınır?

- qələvilər, turşular, duzlar
 turşular, oksidlər, qətranlar
 mineral maddələr, turşular, qələvilər
 oksidlər, duzlar, mineral maddələr
 qələvilər, turşular, duzlar

151 Biosferdə canlı maddə qlobal müqyasada aşağıdakı biokimyəvi funksiyaları yerinə yetirir. Hansı cavab düzgün deyil?

- oksidləşmə-reduksiya reaksiyalar
 qatılaşdırma
 qaz əmələ gətirmə
 katalitik reduksiya reaksiyaları
 biokimyəvi fəaliyyətin kəmiyyət və keyfiyyəti

152 Canlı orqanizmlərin cansız aləmdən fərqi nədən ibarətdir?

- canlılar enerji mübadiləsi etmir
 canlılar enerjini toplayır
 canlılar enerjini toplamır
 canlılar ətraf mühitdən enerji almır
 canlılar “özünübərpa” xassəsinə malikdir

153 Orqanizmdə enerjinin bir tropik səviyyədən digərinə keçidi qəbul edilən enerjinin 10%-ni təşkil edir. Buna ekologiyada nə deyilir?

- “sıfır faiz qaydası”
 “beş faiz qaydası”
 “on faiz qaydası”
 “yeddi faiz qaydası”
 “doqquz faiz qaydası”

154 Konsumentlər tərəfindən qida şəklində qəbul edilən enerji necə sərf olunur?

- növləri üçün sərf olunur
 öz həyatı üçün sərf olunur
 başqasının həyatına sərf olunur
 ekosistem üçün sərf olunur
 populyasiyası üçün sərf olunur

155 Biosferdə enerji bir trofik səviyyədən digərinə necə keçir?

- efir vasitəsilə

- qida vasitəsilə
- su vasitəsilə
- hava vasitəsilə
- mühit vasitəsilə

156 Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması, onun ətraf mühitə yayılması dinamikası biosferin hansı səviyyəsini müəyyən edir?

- məhsuldarlıq səviyyəsi yoxdur
- beşinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- üçüncü məhsuldarlığın səviyyəsini
- birinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- məhsuldarlığın səviyyəsi təyin olunmur

157 Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması və onun ətraf mühitə yayılması prosesləri necə həyata keçir?

- üfüqi istiqamətdə
- bir istiqamətdə
- əks istiqamətdə
- paralel surətdə
- şaquli istiqamətdə

158 Günəş enerjisi yerdə hansı prosesin əsasını təşkil edir?

- foto müqavimətin
- foto dissosiasyanın
- fotodumanın
- fotosintezin
- foto keçiriciliyin

159 Biosferə enerji hansı mənbələrdən daxil olur?

- çaylardan, göllərdən, dağlardan
- bulaqlardan, kosmosdan, göllərdən
- günəşdən, meşələrdən, okeanlardan
- günəşdən, kosmik fəzadan, yerdən
- dağlardan, yerdən, günəşdən

160 Biosfer enerji və maddə mübadiləsi nöqtəyi nəzərindən nə cür sistemdir?

- mikroskopik və qapalı sistemdir
- çox kiçik və geniş sistemdir
- kiçik və qapalı sistemdir
- çox böyük və açıq sistemdir
- böyük və qapalı sistemdir

161 Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- maqnit xassələri
- optik xassələrini
- fiziki xassələrini
- kimyəvi xassələrini
- elektromaqnit xassələri

162 Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- Elektromaqnit və optik xassələrini
- Elektrik və maqnit xassələrini
- kimyəvi və optik xassələrini
- fiziki və mexaniki xassələrini
- Radioaktiv və maqnit xassələrini

163 Torpağın yaranmasını təmin edən səbəblərə nə deyilir?

- torpaqəmələgəlmə amili deyilir
- torpaqyaratma amili deyilir
- torpaqyığılma amili deyilir
- torpaq bərpa etmə amili deyilir
- torpaqdağıtma amili deyilir

164 Torpağın nəmli qatını suyun hansı fazası yaradır

- çirkli su
- axar su
- cazibə suyu
- kapilyar su
- durğun su

165 Su torpaqda neçə fazada olur?

- dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
- makroskopik, cazibə, axıcı
- dəfətmə, axıcı, makroskopik
- cazibə, kapilyar, hiqroskopik
- axıcı, kapilyar, makroskopik

166 Torpağın bərk hissəcikləri və onlar asındakı fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

- məhsuldarlığını
- müqavimətini
- fəza qəfəsini
- strukturunu
- istilik keçirməsini

167 Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- duzlar və üzvi maddələr
- metallar və qeyri-üzvi maddələr
- qələvi elementlər və üzvi polimerlər
- mineral elementlər və üzvi maddələr
- duzlar və polimer maddələr

168 Torpağın fazalarının nisbəti onun hansı xassələrini müəyyən edir?

- elektrik xassələrini
- mexaniki xassələrini
- kimyəvi xassələrini
- fiziki xassələrini
- termik xassələrini

169 Torpaq neçə fazadan ibarətdir?

- maye, axıcı, plazma
- qaz, su, buxar
- plazma, ion, qaz
- bərk, maye, qaz
- qaz, su, buxar

170 Qrunt suları üzə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır
- rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır
- rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır

171 Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- dəniz sularının
- çay sularının
- yerüstü suların
- qrunt sularının
- okean sularının

172 Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- bitki amili
- suxur amili
- zaman amili
- iqlim amili
- relyef amili

173 Torpaqəmələgəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- vəhşi heyvanlar
- onurğasız canlılar, molyuskalar
- bakteriyalar, qurdlar
- otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- ali bitkilər

174 Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- kimyəvi reaksiyaları donduranlar
- kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- kimyəvi reaksiyaları sürətləndirənlər
- kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdırırlar

175 Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- torpağı şoranlaşdırır
- torpağı münbitləşdirir
- torpağı duzlandırır
- torpağı zənginləşdirir
- torpağı susuzlaşdırır

176 Biosferdə canlı orqanizmlərin tərkibində biokimyəvi reaksiyalar nəticəsində gedən maddələr dövranına nə deyilir?

- mütamadi dövran deyilir
- sabit dövran deyilir
- abiotik dövran deyilir
- biotik dövran deyilir
- dayanıqsız dövran deyilir

177 Biosferdə canlı aləmin iştirakı olmadan baş verən maddələr dövranına nə deyilir?

- biotik dövran deyilir
- abiotik dövran deyilir
- cansız dövran deyilir
- qoşma biotik dövran deyilir
- canlı dövran deyilir

178 Mikroorqanizmlərin ölü qalıqlarını parçalaması nəticəsində torpağa hansı element daxil olur?

- fosfor
- hidrogen
- azot
- kükürd
- oksigen

179 Hansi suxurlar təbiətdə fosforun əsas mənbələri sayılır?

- duzlar
- seolitlər
- hepatitlər
- dağ suxurları
- minerallar

180 Biosferdə yalnız oksigensiz və turş mühitdə miqrasiya edən element hansıdır?

- oksigen
- azot
- karbon
- fosfor
- hidrogen

181 Bitkilərin tənəffüsü zamanı mənimsənilən, fotosintez prosesində havaya daxil olan qaz hansıdır?

- karbon
- metan
- azot
- oksigen
- xlor

182 Üzvi maddələrin yandırılması, çürüməsi və parçalanması, bitki və heyvanların tənəffüzü zamanı hansı qaz əmələ gəlir?

- natrium qazı
- oksigen qazı
- azot qazı

- karbon qazı
- natrium qazı

183 Biosferdə canlı orqanizmlərin tərkibinə daxil olmaqdan onun həyat fəaliyyəti ilə bağlı olan maddələr dövrəsinə nə deyilir?

- canlı dövrə
- sabit dövrə
- abiotik dövrə
- qoşma biotik dövrə
- müvazinətli dövrə

184 Biosferdə neçə növ maddələr dövrəsinə gedir?

- abiotik, canlı, hüceyrə
- canlı, cansız, hüceyrə
- hüceyrə, növ, orqanizm
- abiotik, biotik, qoşma, biotik
- biotik, canlı, cansız

185 Fosfor biosferdə hansı mühitdə miqrasiya edən elementdir?

- Azotsuz və qələvi mühitdə
- Oksigenli və duzlu mühitdə
- Karbonlu və qələvi mühitində
- oksigensiz və turs mühitdə
- Azotlu və turs mühitdə

186 Hansı enerji yer kürəsində böyük və bioloji dövrələri yaradır?

- optik enerji
- maqnit enerji
- elektrik enerji
- günəş enerji
- səs enerji

187 Orqanizm səviyyəsində gələn fizioloji proseslərdə neçə növ reaksiyaları bir-birindən fərqləndirirlər?

- bərpaetmə və dağıtma mexanizmləri
- assinulyasiya və dissinulyasiya mexanizmləri
- adaptasiya və bərpa olunma mexanizmləri
- fizioloji və adaptasiya mexanizmləri
- qurma və məhv etmə mexanizmləri

188 Populyasiyaların ümumi xassələri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- məkanla vəhdətdə olmaq
- törəmə
- ərazi üzrə yerləşmə sıxlığı
- biosferin dayanıqlığına pozmaq
- məhv olma, tərkib

189 Bir növə mənsub olan və müəyyən ərazi tutan orqanizmlər qrupuna nə deyilir?

- mikroorqanizm deyilir

- orqanizm deyilir
- növ deyilir
- populyasiya deyilir
- orqan deyilir

190 Morfoloji və funksional əlamətlərinə, hüceyrə tipinə davranış münasibətlərinə görə eyni olan eyni mənəbdən əmələ gələn, müəyyən ərazidə yayılan cinsi fərdlərə nə deyilir?

- populyasına deyilir
- bitki deyilir
- orqanizm deyilir
- orqan deyilir
- növ deyilir

191 Müəyyən məkanda məskunlaşan və biogen maddələr dövrənini dayanıqlı surətdə saxlayan müxtəlif növ mikroorqanizmlərin, bitkilərin və heyvanların birliyinə nə deyilir?

- biosenoz deyilir
- biobirlik deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz deyilir
- biosistem deyilir

192 Biosferdə ekoloji dövrənin konkret dövrləri həyata keçirən struktur-funksional sistemlərinə nə deyilir?

- biosistemlər deyilir
- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz (ekosistem) deyilir
- biobirlik deyilir

193 Produsentlərin və konsumentlərin bioloji məhsullarını parçalayıb, ekosistemdə bioloji dövrəni tamamlayanlara nə deyilir?

- redusentlər deyilir
- konsumentlər deyilir
- produsentlər deyilir
- mikroorqanizmlər deyilir
- göbələklər deyilir

194 Konsumentlər təbiətdə aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir. Hansı cavab düzgün deyil?

- trofik zəncirlərdə enerji axınını tənzimləyir
- canlı maddənin planetdə yayılmasında iştirak edir
- canlı maddənin müxtəlifliyini artırır
- maddələr dövrəsinə iştirak etmir
- trofik zəncirlərdə maddə axınının tənzimləyir

195 Konsumentlər neçə qrupa bölünür?

- balıqlar, otyeyənlər, ətyeyənlər
- quşlar, yırtıcılar, ağaclar
- otyeyənlər, ali bitkilər, quşlar
- otyeyənlər, yırtıcılar, yırtıcılarla qidalanan yırtıcılar
- otyeyənlər, ətyeyənlər, balıqlar

196 Hansı canlı orqanizmin funksiyası cansız təbiət elementlərini bioloji dövranə cəlb etməkdən ibarətdir?

- konsumentlərin
- mikroorqanizmlərin
- göbələklərin
- produsentlərin
- bitkilərin

197 Hansı canlı orqanizmin funksiyası cansız təbiət elementlərini orqanizmlərin hüceyrə-lərinin tərkibinə daxil etməkdən ibarətdir?

- göbələklərin
- produsentlərin
- konsumentlərin
- bakteriyaların
- virusların

198 Biosferin mütəşəkkilliyi və özünü saxlama mexanizmi aşağıdakı hallarda təzahür edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- yer səthində fiziki şəraitin saxlanılmasında
- dünya okeanında duzların qatılığını saxlanılmasında
- atmosferin qaz tərkibinin tənzimlənməsində
- yer üzərində dəyişiklərin yaranmasında
- dünya okeanda duzların tərkibinin saxlanılmasında

199 Biosferin vacib funksiyası olan “həyatın dayanıqlı saxlanılması” nə ilə əlaqədardır?

- maddələrin axınlı dövrəni ilə
- maddələrin sərbəst dövrəni ilə
- maddələrin fasiləli dövrəni ilə
- maddələrin fasiləsiz dövrəni ilə
- maddələrin dayanıqlı dövrəni ilə

200 Hansı proses nəticəsində bioloji dövrandə günəş enerjisinin iştiraki və toplanması mümkün olur?

- enerjinin yığılması nəticəsində
- enerjinin paylanması nəticəsində
- enerji mübadiləsi nəticəsində
- fotosintez prosesi nəticəsində
- enerjinin ötürülməsi nəticəsində

201 Fotosintetik aktiv radiasiya günəş enerjisinin neçə faizini təşkil edir?

- 0.29
- 0.3
- 0.25
- 0.4
- 0.7

202 Digər orqanizmlərdə məhkumlaşmanı tam mənimsəmiş canlı orqanizmlər qrupuna nə deyilir?

- mikrob deyilir
- orqan deyilir
- hüceyrə deyilir

- virus deyilir
 həşarət deyilir

203 Populyasiya tərkibinə daxil olan və öz funksiyasını ümumi populyasiya daxilində yerinə yetirən canlıya nə deyilir?

- orqanizm deyilir
 yırtıcı deyilir
 bitki
 növ deyilir
 insan deyilir

204 Produsentlər hansı orqanizmlər qrupuna aid edilir?

- bitkilər
 mikroorqanizmlərə
 göbələklərə
 avtotroflara
 viruslara

205 Konsumentlər hansı orqanizmlər qrupuna aid edilir?

- mikroorqanizmlərə
 göbələklərə
 avtotroflara
 heterotroflara
 viruslara

206 Hansı canlı orqanizmlər produsentlərin sintez etdikləri məhsulların hesabına yaşayırlar?

- mikroblar
 redusentlər
 produsentlər
 konsumentlər
 göbələklər

207 Produsentlər bitki orqanizmlərindən ibarət olub, ekosistemdə trofik zəncirin hansı hissəsini təşkil edirlər?

- kənar hissəsini təşkil edirlər
 trofik zəncirdə iştirak etmirlər
 sonunu təşkil edirlər
 başlanğıcını təşkil edirlər
 orta hissəsini təşkil edirlər

208 Fotosintez və ya hemosintez vasitəsilə qeyri-üzvi tərkiblərdən üzvi maddə yaradan və onun tərkibində potensial enerji toplayan canlı orqanizm necə adlanır?

- redusentlər adlanır
 heteretroflar adlanır
 avtotroflar adlanır
 produsentlər adlanır
 konsumentlər adlanır

209 Biosferdə azot, oksigen, karbon, fosfor, kükürd, hidrogen kimi elementlər hansı dövrandə iştirak edirlər?

- abiotik dövrandə
- kiçik dövrandə
- böyük dövrandə
- bioloji dövrandə
- biotik dövrandə

210 Torpaq, biki, mikroorqanizmlər və heyvanlar aləmi arasında gedən maddələr mübadiləsi yer kürəsindəki hansı dövranə aid edilir?

- abiotik dövranə
- kiçik dövranə
- böyük dövranə
- bioloji dövranə
- biotik dövranə

211 Günəş enerjisi yer kürəsində necə cür maddələr mübadiləsi yaradır?

- bioloji və kiçik dövranlar
- üzvi və qeyri-üzvi dövranlar
- kiçik və böyük dövran
- böyük və bioloji dövranlar
- kiçik və geniş dövranlar

212 Canlı və cansız maddələrin vəhdətindən ibarət olan, uzun müddət təkamül və inkişaf etmiş, özünəməxsus struktura malik olan sistemə nə deyilir?

- hidrosfer deyilir
- litosfer deyilir
- atmosfer deyilir
- biosfer deyilir
- noosfer deyilir

213 Obyektlər, yırtıcılar, yırtıcılarla qidalanan canlılar necə adlanır

- Həşəratlar
- Quşlar
- Məməlilər
- konsumentlər
- Avtotroflar

214 Mikroorqanizmlər bitkilər, heyvanlar torpağı hansı xassələrini formalaşdırır?

- müqavimətini və keçiriciliyini
- məsaməliyini və nəmliyini
- nəmliyini və hidroskopliyini
- strukturunu və kimyəviliyini
- səskeçirmə və səsudmasını

215 Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən hansı proseslərdə oksidlərə düzlar, Mineral maddələr alınır?

- Akustik proseslərdə
- Fiziki proseslərdə
- kimyəvi proseslərdə
- oksidləşmə - reduksiya proseslərində
- İstilik mübadiləsi proseslərində

216 Birgə yaşayan müxtəlif növlərin heterotipik reaksiyalarının təsiri neçə cür ola bilər?

- sabit, qənaətbəxş, əlverişsiz
- neytral, əlverişli, əlverişsiz
- bitərəf, əhəmiyyətli, neytral
- bitərəf, əlverişli, münasib
- münasib, əhəmiyyətli, sabit

217 Eyni növün fərdləri arasındakı homotip reaksiyaların əsasları aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- növdaxili effekt
- qrup effekti
- işıq effekti
- kütlə effekti
- heyvanların məhsuldarlığı və inkişafı

218 Eyni növün fərdləri arasındakı münasibətlər hansı tip reaksiya adlanır.

- heterotip reaksiya
- homotip reaksiya
- müxtəlif tip reaksiya
- qoşa reaksiya
- təktip reaksiya

219 Su hövzələrində aşağıda göstərilən amillər ekoloji faktor kimi suda yaşayan canlılara təsir edir. Hansı cavab düzgün deyildir?

- istilik tutumunun yüksəkliyi
- suyun oksidləşməsi
- suyun codluğu
- suyun donması
- suda olan radioaktiv maddələrin qatılığı

220 Su hövzələrində aşağıdakı göstərilən amillər ekoloji faktor kimi su ilə yaşayan canlılara təsir edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- suyun qələviliyi
- Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , NH_4^+ , HClO_3^- , Cl^- , NO_3^- ionların qatılığı
- kobud disperləşmiş maddələr
- suyun buxarlanması
- suyun pH cəstəricisi

221 Su mühiti ilə bağlı olan və canlılara təsir edən ekoloji faktorlar hansılardır?

- hidropizoliz və hidrotermiki faktorlar
- hidroreduksion və hidromaqnetik faktorlar
- hidrobioloji və hidromexaniki faktorlar
- hidrokimyəvi və hidrofiziki faktorlar
- hidrooksid və hidrooptik faktorlar

222 Malliyi 13 dərəcə olan dağ yamaclarında hansı bitkilər müşahidə olunur?

- iynəyarpaqlı bitkilər
- susuzluğa dözümlü bitkilər
- tikanlı bitkilər

- günəş həssas bitkilər
- suya tələbkar bitkilər

223 Mailliyi 22-23 dərəcədə çox olan dağ yamaclarında hansı hadisələr müşahidə olunur?

- torpaq münbitləşir, bitkilər məhv olur
- gilli torpaq və bitkilər məhv olur
- münbit torpaq və bitki örtüyü yaranır
- torpaq və bitki örtüyü yaranır
- torpaq və bitki örtüyü yaranır

224 Torpaqların keyfiyyətinə və canlıların yayılmasına topoqrafik faktor kimi nə daha çox təsir edir?

- dağ yamaclarının şoranlaşması
- dağ yamaclarının yuyulması
- dağ yamaclarının sürüşməsi
- dağ yamaclarının mailliyi
- dağ yamaclarının düzlənməsi

225 Torpaqda humusun olması onun aşağıdakı xassələrini yüksəldir. Hansı cavab düzgün deyil?

- qidalı maddələri saxlamaq qabiliyyətini artırır
- aerasiyasını yaxşılaşdırır
- strukturunu yaxşılaşdırır
- tərkibində dəyişiklik yaratmır
- suyun saxlamaq qabiliyyətini artırır

226 Torpaqda üzvi maddələrin parçalanması nəticəsində əmələ gələn amorf maddəyə nə deyilir?

- qumsal deyilir
- qum deyilir
- gil deyilir
- humus deyilir
- daş deyilir

227 Torpaqda ölmüş orqanizmlərin çürüməsi nəticəsində hansı maddələr əmələ gəlir?

- amorf maddələr
- kimyəvi maddələr
- qeyri-üzvi maddələr
- üzvi maddələr
- qumsal maddələr

228 Torpağın edafik amillərinə aşağıdakılar aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- qaz və su
- torpağın kimyəvi tərkibi
- torpağın quruluşu
- torpağın şoranlığı
- torpaqda dövr edən üzvi və qeyri-üzvi maddələr

229 Torpağın bütün fiziki və kimyəvi xassələri hansı ekoloji amillərə aid edilir?

- su amilləri
- antropogen amilləri

- biotik amilləri
- edafik amillər
- abiotik amilləri

230 Yerdə baş verən texnotik hadisələr canlı orqanizmlərə və populyasiyalara necə təsir göstərir?

- gözlənilməz və ölümcül təsir göstərir
- hiss olunmaz və zəif təsir göstərir
- güclü və öldürücü təsir göstərir
- qəflətən və epizodik təsir göstərir
- gözlənilən və uzun müddətli təsir göstərir

231 Hansı geofiziki hadisələr zamanı ürək-damar xəstəlikləri hipertoniyası olan adam-ların vəziyyəti pisləşir.

- güclü tufanlar zamanı
- güclü sunamilər zamanı
- güclü qasırğılar zamanı
- maqnit tufanları zamanı
- güclü küləklər zamanı

232 Günəşdə baş verən partlayışlar nəticəsində əmələ gələn yüklü hissəciklərin güclü axınların yerin maqnit sahəsinə təsiri hansı hadisənin yaranmasına səbəb olur?

- güclü qasırğaların
- güclü küləklərin
- güclü tufanların
- maqnit tufanlarının
- güclü sunamilərin

233 amilin böyük təsiri olmuşdur?

- yeraltı suxurlar
- yerin cazibə sahəsinin
- yerin maqnit sahəsinin
- yerin texnotik hadisələri
- vulkan püskürmələri

234 Dağlar canlı orqanizmlərin miqrasiyasının qarşısını aldığı üçün növəmələgəlmə prosesində hansı faktor kimi mühüm rol oynayır?

- səddçəkici faktor kimi
- aralıq faktor kimi
- fasiləli faktor kimi
- təcridedici faktor kimi
- fasiləsiz faktor kimi

235 Canlı orqanizmlərin inkişafının hər hansı bir mərhələsində ona bilavasitə təsir edən abiotik biotik, antropogen mühit amillərinə nə deyilir?

- Kimyəvi amillər
- ekoloji amillər
- fiziki amillər
- mexaniki amillər
- Bioloji amillər

236 Orqanizmlərdə suyun və duzların miqdarının dəyişməsi hansı proseslərdə müvafiq dəyişikliyə və ion müvazitənin pozulmasına səbəb olur?

- hidrolizm
- sutkadiam
- osmotik
- biotik
- metabolik

237 Hansı canlılarda tənəffüs xüsusi tənəffüs orqanları vasitəsilə həyata keçir?

- göbələklərdə
- heyvanlarda
- bitkilərdə
- ağaclarda
- mikroblarda

238 Hansı canlılarda tənəffüs bütün üzvlər və toxumalar vasitəsilə həyata keçir?

- göbələklərdə
- bitkilərdə
- heyvanlarda
- balıqlarda
- molyuskalarda

239 Canlı orqanizmlərdə enerji prosesləri hansı reaksiyalara əsaslanır?

- katalitik reaksiyalarına
- birləşmə reaksiyalarına
- oksidlənmə-reduksiya reaksiyalarına
- ayrılma reaksiyalarına
- oksidləşmə reaksiyalarına

240 Orqanizmin gündüzün uzunluğuna reaksiyalarına nə deyilir?

- fotoillik deyilir
- fotoaylıq deyilir
- fotorüblük deyilir
- fotoperiodizm deyilir
- fotoeffekt deyilir

241 Təkamül prosesində orqanizmlərin fəaliyyətində aşağıdakı bioloji ritmlər əmələ gəlmişdir. Hansı cavab düzgün deyil.

- saatlıq
- rüblük
- illik, mövsümi
- aylıq
- sutkalıq

242 Bitkilərin fotosintez səviyyəsinə təsir edən ən vacib xarici mühit amilləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil.

- oksigen
- karbon dioksid

- azot
- temperatur
- işıq şüaları

243 Işıq fotosintez prosesinin enerji mənbəyidir və nə vasitəsilə həyata keçirilir?

- çiçəklər
- Xlorofil
- ot
- yarpaq
- budaq

244 Heyvanlar üçün işıq spektrinin hansı hissəsi ilk növbədə səmti müəyyən etmək üçün lazımdır?

- qırmızı işıq şüaları
- görünən işıq şüaları
- ultrabənövşəyi şüalar
- infraqırmızı şüalar
- sarı işıq şüaları

245 Yer səthinə çatan ultrabənövşəyi şüalar orqanizmdə hansı maddələrin mübadiləsini tənzimləyir və hansı vitamin sintez olunur?

- H və O, B6 vitamini
- Ca və P1, D vitamini
- Na və Cl, D vitamini
- C və O, B12 vitamini
- N və H, B12 vitamini

246 İon şüalanma genetik aparata təsir edərək nə cür effekt yaradır?

- əsəblik effekti yaradır
- heç bir effekti yaradır
- ifraf effekti yaradır
- ekoloji effekti yaradır
- mutagen effekt yaradır

247 İstilik balansını saxlamaq üçün daxil istilik məhsullarından istifadə edən orqanizmlər necə adlanır?

- otyeyenlər adlanır
- heyvanlar adlanır
- quşlar adlanır
- homoyotermilər adlanır
- balıqlar adlanır

248 Bədəninin temperaturu sabit olmayıb, mühitin temperaturundan asılı olaraq geniş hədlərdə dəyişən orqanizmlərə nə deyilir?

- balıqlar deyilir
- quşlar deyilir
- onurğalılar deyilir
- poykiloterm deyilir
- mikroorqanizmlər deyilir

249 İstilik mübadiləsinin xüsusiyyətlərinə görə orqanizmləri neçə böyük ekoloji qrupa ayırırlar?

- dəyişməz və dəyişkən
- stabil və dəyişkən
- dəyişkən və dayanaqlı
- sabit və dinamikli
- poykiloterm və homoyoterm

250 Əsəb fəaliyyəti nəticəsində ali heyvanların mühit amillərinə uyğunlaşması necə adlanır?

- kimyəvi adaptasiya
- termiki adaptasiya
- fiziki adaptasiya
- ekoloji adaptasiya
- fizioloji adaptasiya

251 Orqanizmin xarici təsirə funksional cavab forması necə adlanır?

- fiziki adaptasiya
- kimyəvi adaptasiya
- morfoloji adaptasiya
- fizioloji adaptasiya
- ekoloji adaptasiya

252 Orqanizmlərin mühit amillərinə uyğunlaşması necə formada olur?

- fizioloji, kimyəvi, fiziki
- kimyəvi, fizioloji, fiziki-kimyəvi
- ekoloji, abiotik, fiziki
- morfoloji, fizioloji, ekoloji
- morfoloji, fiziki, biotik

253 Ekoloji faktorlar neçə növə bölünürlər?

- abiotik, enerji, fiziki
- kimyəvi, biotik geofiziki
- abiotik, fiziki, kimyəvi
- abiotik, biotik, antropogen
- antropogen, optik, bioloji

254 Orqanizmin struktur xüsusiyyətlərinin mühit amillərinə uyğunlaşması necə adlanır?

- ekoloji adaptasiya
- kimyəvi adaptasiya
- fiziki adaptasiya
- morfoloji adaptasiya
- bioloji adaptasiya

255 Canlı orqanizmin inkişafının hər hansı bir mərhələsində ona bilavasitə təsir edən mühit elementinə nə deyilir?

- antropogen amil deyilir
- mexaniki amil deyilir
- ətraf mühit deyilir
- ekoloji amil deyilir
- yaşıl amil deyilir

256 Xarici mühit amilləri olan temperatur, işıq şuaları, oksigen, karbon dioksid bitkilərdə hansı prosesin getməsinə təsir göstərir?

- boyatma prosesinə
- məhv olma prosesinə
- inkişaf prosesinə
- fotosintez prosesinə
- çiçəklənmə prosesinə

257 Bitkilərdə fotosintez prosesi hansı dənəciklər vasitəsilə həyata keçirilir?

- İonlar
- işıq fotonları
- aerzollar
- xlorofil dənəcikləri
- tozlar

258 İnsanın qarşılıqlı təsirdə olduğu təbiəti əks etdirən hansı problem yaranmışdır?

- qida problemi
- ozon qatı problemi
- kosmik fəza problemi
- "ətraf mühit" problemi
- su problemi

259 İnsanın təbiətə olan mənfi təsirləri təbiətin bütün komponentlərində aşkar biruzə verilmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- yerin daş örtüyündə
- hidrosferdə
- atmosferdə
- biosferdə
- ekosistemlərdə

260 İnsanların istehlak mallarına olan tələbatı yem materiallarının istehsalına və bunun nəticəsi olaraq bütün canlı aləmə yad olan hansı tullantıların meydana gəlməsində səbəb olmuşdur?

- yeni növ biosferin
- yeni növ parazitlərin
- yeni növ canlıların
- yeni növ tullantıların
- yeni növ həşəratların

261 İnsan təfəkkürü və ağılı yerin biosferini aşaraq haralara qədər genişlənmişdir?

- mezosfer və geniş kosmik fəzanın dərinliklərinə
- hidrosfer və atmosferin dərinliklərinə
- kosmosa və litosferin dərinliklərinə
- kosmosa və hidrosferin dərinliklərinə
- stratosferə və hidrosferin dərinliklərinə

262 Bəşəriyyətin sosial-iqtisadi inkişaf təbiətin təkamül sürətinə nəzərən necə gedir?

- əks sürətlə gedir
- bərabər gedir

- yavaş gedir
- sürətlə gedir
- paralel gedir

263 Təbiətlə inkişaf etməkdə olan insan cəmiyyətinin tələblərinə uyğun gələn qarşılıqlı, onların əlaqəsinin təşkilini və təmin edilməsini hansı anlayış müəyyən edir?

- litosfer anlayışıdır
- biosfer anlayışıdır
- atmosfer anlayışıdır
- noosfera anlayışıdır
- ekologiya anlayışıdır

264 Müasir dövrdə hansı konsepsiyaya əsaslanan anlayış perspektivli sayılır?

- təkamül konsepsiyası
- ekosistem konsepsiyası
- biosfer konsepsiyası
- "noosfera" konsepsiyası
- bioloji konsepsiyası

265 Bəzi alimlərin fikrində cəmiyyət artıq hansı dövrə keçmişdir?

- daş dövrünə
- hidrosfer dövrünə
- biosfer dövrünə
- noosfer dövrünə
- litosfer dövrünə

266 "Noosfera" anlayışının hansı alimlər elmə gətirmişlər?

- Hekkel və Zyuss
- N.Dokuçayev və V.Vernadski
- L.Landon və Ç.Darvin
- P.Teyer de Şarden və E.Lerua
- M.Lomonosov və A.Miçurin

267 Müasir dövrdə kainatın, yer kürəsinin və cəmiyyətin inkişafı üzrə konsepsiyaları neçə qrupa ayrılır?

- 4 qrupa ayrılır
- 7 qrupa ayrılır
- 5 qrupa ayrılır
- 3 qrupa ayrılır
- 2 qrupa ayrılır

268 Hansı orqanizmlər ölü qalıqlarını parçalamaqla torpağa kükürdün daxil olmasına səbəb olur?

- Viruslar
- Göbələklər
- bakteriyalar
- mikroorqanizmlər
- Quşlar

269 Bioloji məhsulların parçalanması nəticəsində əmələ gələn nitratlar torpaq mikro-orqanizmlərinin təsiri ilə hansı maddələrə çevrilirlər?

- nitratlara, nitritlərə, oksidlərə
- azot qazına, azot oksidinə, nitritə
- nitratlara, azot turşusuna, azot qazına
- nitritlərə, azot oksidinə, sərbəst azota
- azot turşusuna, azot qazına, sərbəst azota

270 Hansı elementlərin karbonatları, sulfatları, qeyri-üzvi turşuları, metalların kükürd-lü birləşmələri bioloji dövrandan tədricən uzaqlaşaraq okean və dənizlərdə çöküntü yaradır?

- Fe, Cu, Au, Pb, H, O
- Hg, Ga, Se, Te, Tl, H
- Cl, O, H, Cu, Fe, Hg
- Cl, Na, Mg, Ca, C, S
- H, C, N, P, Ca, Na

271 Hansı elementlər fasiləsiz olaraq canlı orqanizmlərdə maddələr mübadiləsində və dövrənmində iştirak edir?

- Se, Fe, Ce, Au, Pb
- C, Cu, Pb, Ge, Cl, H
- O, Ca, Fe, Cu, Hg, C
- O, C, N, S, P, H
- H, Ca, Pb, Hg, S, Se

272 Populyasiyanın homeostaz mexanizmi olan məkan strukturunun saxlanması növün aşağıdakı xüsusiyyətləri müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ərazidən istifadə, sosial münasibətlər
- çoxalma biologiyası
- qidalanma mexanizmləri
- sürünün fərdlərinin sayının artırılması
- abitoik amillərə münasibət

273 Hansı hərəkətli orqanizmlərə oturaq və köçəri həyat tərzini səciyyələyir?

- Sürünənlərə
- bitkilərə
- quşlara
- heyvanlara
- Balıqlara

274 Populyasiyaların homeostaz mexanizmləri aşağıdakı funksional qruplara ayrılır. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdləri xüsusi vəzifə daşıyır
- genetik strukturun saxlanması
- məkan strukturunun saxlanması
- populyasiyada heç bir əlaqə yoxdur
- populyasiya daxili sıxlığın tənzimlənməsi

275 Populyasiyaların ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlanması prinsipinə nə deyilir?

- populyasiyaların tarazlığı
- populyasiyaların sabilliyi
- populyasiyaların uyğunsuzluğu
- populyasiyaların hemoestazı
- populyasiyaların dinamikliyi

276 Ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlamaq üçün orqanizmin özünü tənzimləmə qabiliyyətinə nə deyilir?

- tabesizlik deyilir
- tabe olma deyilir
- uyğunlaşma deyilir
- hemeostaz deyilir
- sərbəstlik deyilir

277 Sürülərdə fərdlər hansı tabelik münasibətlərində yaşayırlar?

- sərbəst münasibətdə
- azad münasibətdə
- asılı münasibətdə
- iyerarxik münasibətdə
- düşmən münasibətdə

278 Sürü ilə yaşayan heyvanlarda fərdlər və onların dəstələri arasında fasiləsiz aşağıdakı məlumat əlaqələri olur. Hansı cavab düzgün deyil?

- yuva, ifrazat
- iyə görə, izə görə
- "şəxsi siqnallar", eşidilən
- yol axtarmaq, yola düşmək
- cığır, gəmirmə

279 Dəstəvi həyat keçirən heyvanlar populyasiya daxili necə sturkturlar əmələ gətirirlər?

- tayfa, qrup, dəstə
- koloniya, sürü, dəstə
- qrup, yarıq qrup, tayfa
- koloniya, tayfa, qrup
- sürü, tiplum, qrup

280 Oturaq həyat tərzini keçirən heyvanlarda hər bir fərdin yaşamaq və törəmək imkanı olur və populyasiyanın artımı üçün nə cür şərait yaranır?

- kritik
- dözülməz
- əlverişsiz
- əlverişli
- stabil

281 Hərəkətli orqanizm olan heyvanlara əsasən neçə cür həyat tərzini səciyyələyir?

- stabil və dəyişkən
- daimi və müvəqqəti
- oturaq və daimi
- oturaq və köçəri
- sabit və hərəkətli

282 Sosial əlaqələri zəif olan heyvanlar üçün populyasiyanın ərazi üzrə paylanması hansı tipi səciyyələyir?

- sakit paylanma
- ani paylanma
- müvəqqəti paylanma

- təsadüfi paylanma
- stabil paylanma

283 Populyasiyaların ərazi üzrə yayılmasında hər bir fərdin bütün qonşulardan bərabər məsafədə yerləşməsini hansı tip xarakterizə edir?

- dəyişkən yayılma
- stabil yayılma
- ani yayılma
- müntəzəm yayılma
- sakit yayılma

284 Populyasiyalar ərazidə neçə tipdə yayılırlar?

- təsadüfi, qəflətən, ani
- qəflətən, biranlıq, təsadüfi
- arabir, ani, qəflətən
- qrup halında, daimi, arabir
- müntəzəm, təsadüfi, qrup halında

285 Biogeosenoz konsepsiyasının müasir nəzəriyyəsinin yaradılmasında populyasiyalar ekologiyasının hansı bölməsinin böyük köməyi olmuşdur?

- populyasiyaların dəyişməsi
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların sabitliyi
- populyasiyaların dinamikası
- populyasiyaların tənzimlənməsi

286 Mühit faktorların təsiri altında populyasiyaların azalması, çoxalması və sabitləşməsi kimi məsələlərini populyasiya ekologiyasının hansı bölməsi öyrənir?

- populyasiyaların dayanıqlığı
- populyasiyaların tənzimlənməsi
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların dinamikası
- populyasiyaların stabilliyi

287 Hər bir populyasiya aşağıdakı faktorlarda xarakterizə olunur. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdlərin cins tərkibinə
- fərdlərin sayına, genetik dəyişikənliliyinə
- ərazidə yayılmasına, artımına
- ətraf mühitin temperaturuna
- fərdlərin sayına

288 Populyasiya ekologiyasının hansı bölməsinin məsələlərinin öyrənilməsi ilə məşğul olur?

- tətbiqi ekologiya məsələlərini
- insan ekologiyası məsələlərini
- sinekologiya məsələləri
- autoekoloji məsələlərin
- mühəndis ekologiyası məsələlərini

289 Bir növə mənsub olan müəyyən ərazidə məskunlaşan, səciyyəvi genafond və dayanıqlı funksional əlaqələr sisteminə nə deyilir?

- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- populyasiya deyilir
- biogeosenoz deyilir

290 Orqanizmlərdə hüceyrə-toxunma səviyyəsində hansı uyğunlaşma həyata keçirilir?

- Bitərəf uyğunlaşma
- passiv uyğunlaşma
- aktiv uyğunlaşma
- Normal uyğunlaşma
- Loyal uyğunlaşma

291 Orqanizmə birtərəfli təsir edən xarici mühit amili necə adlanır?

- Fiziki
- Qoşma biotik
- Biotik
- abiotik
- Ahtropogen

292 Heyvanların hava mühitində hərəkət etmələri üçün təkamül prosesində onlarda hansı orqan əmələ gəlmişdir?

- göslər əmələ gəlmişdir
- mədə əmələ gəlmişdir
- qaraciyər əmələ gəlmişdir
- ağciyər əmələ gəlmişdir
- böyrəklər əmələ gəlmişdir

293 Onurğalı heyvanların sudan quruya çıxması üçün hansı məhdudlaşdırıcı amillər dəf olunmuşdur

- mühitin normal sıxlığı və normal nəmliyi
- mühitin ifrat sıxlığı və zəif nəmlik
- mühitin böyük sıxlığı və böyük nəmliyi
- mühitin kiçik sıxlığı və aşağı nəmliyi
- mühitin ifrat sıxlığı və ifrat nəmlik

294 Hansı ekoloji amillər iri heyvan toksonlarının təkamülündən onların morfoloqiyasında böyük dəyişiklərin yaranmasına səbəb olmuşdur?

- mümkün olan amillər
- nüfuzgedici amillər
- fiziki amillər
- məhdudlaşdırıcı amillər
- normal amillər

295 Hansı ekoloji amillər orqanizm növlərinin bu və ya digər yaşayış yerlərinə nüfuz etməsini məhdudlaşdırır?

- qadağan olunmuş amillər
- yol verilər amillər

- icarə verilən amillər
- məhdudlaşdırıcı ekoloji amillər
- mümkün olan amillər

296 Təbiətdə heyvan və bitkilərin coğrafi yayılmasının, ekologiya və fiziologiyasının bir çox vacib anlarını hansı qayda müəyyən edir?

- tərəqqi qaydası
- inkişaf qaydası
- yaşamaq qaydası
- minimum qaydası
- üzlaşma qaydası

297 Orqanizmin xarici amillərə uyğunlaşma prosesində hansı zonada onun enerjisi yalnız fundamental həyat proseslərinə sərf olunur.

- optimum zonasında
- hemostaz zonasında
- normal zonada
- aktiv zonada
- passiv zonasında

298 Orqanizmin hər bir xarici amilə uyğunlaşması nə ilə bağlıdır?

- əmək sərfi ilə
- su sərfi ilə
- hava şərti ilə
- enerji sərfi ilə
- torpaq sərfi ilə

299 Xarici amilin orqanizmin ehtiyacına uyğun olan və onun həyatı üçün ən əlverişli şəraitləri təmin edən miqdarına nə deyilir?

- hemostaz deyilir
- ədəd deyilir
- miqdar deyilir
- ortimum deyilir
- məhsul deyilir

300 Orqanizmin normal fəaliyyəti üçün təbii amillərin nə qədər miqdarda olması zəruridir?

- yüksək dozada
- minimum dozada
- ixtiyarı dozada
- müəyyən dozada (miqdarda)
- izafi dozada

301 Eyni və ya müxtəlif növə aid olan orqanizmlərin qarşılıqlı əlaqələri necə əlaqə adlanır?

- normal əlaqə
- abiotik əlaqə
- antropogen əlaqə
- biotik əlaqə
- fiziki əlaqə

302 Hansı xarici amilin təsirindən orqanizm yaranan dəyişikləri xüsusi uyğunlaşma mexanizmləri vasitəsilə elə tənzimləyir ki, onun daxili mühiti nisbətən sabit qalır.

- mürəkkəb təsirin
- normal təsirin
- real təsirin
- aktiv təsirin
- fiziki təsirin

303 Orqanizmlərdə passiv uyğunlaşma hansı səviyyədə həyata keçirilir?

- populyasiya səviyyəsində
- orqan səviyyəsində
- genetik səviyyədə
- hüceyrə-toxuma səviyyəsində
- orqanizm səviyyəsində

304 Hansı xarici amilin təsirindən orqanizmdə müəyyən davamlılıq yaranır?

- normal amilin
- aqressiv amilin
- real amilin
- passiv amilin
- fiziki amilin

305 Orqanizmin xarici amillərə neçə növ uyğunlaşması mövcuddur?

- real və ideal
- zəif və güclü
- normal və anormal
- passiv və aktiv
- kimyəvi və fiziki

306 Abiotik amillər orqanizmə nə cür təsir göstərir?

- bir istiqamətli
- əks tərəfli
- ümumi
- birtərəfli
- paralel

307 Orqanizmlərə təsir edən ekoloji amilləri neçə qrupa ayırırlar?

- fiziki və kimyəvi amillər
- hərəkətsiz və hərəkətli amillər
- canlı və cansız amillər
- abiotik və biotik amillər
- üzvi və qeyri üzvi amillər

308 Yerdə baş verən hansı hadisələr canlı orqanizmlərə, populyasiyalara qəflətən və epizotik təsir göstərir?

- Güclü yağışlar
- Zəlzələlər
- Sürüşmələr
- texnotik hadisələr

- Vulkan püskürmələri

309 Birgə yaşayan müxtəlif növlərin heterotipik reaksiyalarının aşağıdakı kombinasiyaları mövcuddur. Hansı cavab düzgün deyil?

- amensalizm; yırtıcılıq, parazitizm
 simbioz; əməkdaşlıq;
 neytralizm; rəqabət;
 qonşuluq; düşmənçilik
 kirayəçilik; kommensalizm;

310 Fototroflar, xemotroflar üzvi və qyri – üzvi karbon birləşmələrindən karbonu mənimsəmə üsuluna görə neçə qrupa bölünürlər?

- fotogöbəklər və fotobionlar
 fotosintetiklər və fotomolyuskalar
 fotocanlılar və fotocansızlar
 fotoavtotroflar və xemoavtotroflar
 fotobionlar və fotoabionlar

311 Üzvi maddələri kimyəvi reaksiyalar hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- sintetiklər deyilir
 fotosintetiklər deyilir
 avtotroflar deyilir
 xemotroflar deyilir
 fototroflar deyilir

312 Üzvi maddələri işıq enerjisi hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- fotosintetiklər deyilir
 sintetiklər deyilir
 sinetroflar deyilir
 fototroflar deyilir
 homeotroflar deyilir

313 Yer üzərində bütün canlılar karbonu mənimsəmə mənbəyinə görə neçə qrupa bölünür?

- bitkilər və ali heyvanlar
 heşəratlar və göbələklər
 bitkilər və heyvanlar
 avtotroflar və heterotroflar
 onunçalılar və onunçasızlar

314 Hansı mühit biogeosenetik sistemin zəruri tərkib hissəsi, onun mövcudluğunun zəruri şərtidir?

- antropogen mühit
 cansız təbiət
 canlı təbiət
 qeyri – üzvi mühit
 üzvi və kimyəvi mühit

315 Biogeosistemlərin bütövlüyü hansı prosesdən əmələ gəlmiş və əlaqələr sistemi ilə saxlanılır?

- sabit prosesdən

- tarazlı prosesdən
- inkişaf prosesindən
- təkamül prosesindən
- dayanıqlı prosesdən

316 Biogeosenozda növlərin ən əsas qarşılıqlı əlaqələr hansılardır?

- sığınacaq, qida rəqabət
- məskən yeri, sığınacaq, məkan
- məkan, enerji, rəqabət
- qida, məkan, mühiyaratma
- qida, enerji, istilik

317 İnsanlar tərəfindən yaradılan müxtəlif təsərrüfat sahələrinə, əkin sahələrinə, süni göllərə, parklara və başqa biogeosenozlara nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biotop deyilir
- biosenoz deyilir
- aqrobiogeosenozlar deyilir
- ekosistem deyilir

318 Ölçüsünə görə biogeosenozlar neçə növə ayrılır?

- ekotop, biosenoz, biosfer
- biosfer, ekosfer, ekotop
- atmosfer, litosfer, biosfer
- mikrobiogeosenozlar, mezobiogeosenozlar, makrobiogeosenozlar
- biogeoton, biogeosenoz, mezobiogeosenoz

319 Biosenozlardan aşağıdakı parçalanma məhsulları xaric edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- biogen maddələrin parçalanma məhsulları
- oksigen
- istilik
- bərk maddələr
- karbon qazı

320 Biogeosenozun əsas komponentləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- torpaq və qrunut suları. Atmosfer
- heyvan komponenti (zoosenoz)
- bitki komponenti (fitosenoz)
- dağlıq komponentlər
- mikroorqanizmlər (mikrobiosenoz)

321 Biogeosenozun cansız təbiətə aid olan komponentinə nə deyilir?

- biosenoz deyilir
- ekotop deyilir
- biosfer deyilir
- ekosistem deyilir
- biotop deyilir

322 Maddə və enerji, informasiya baxımından biogeosenoz və cür sistemdir?

- qapalı və sabit sistemdir
- açıq və tənzimlənmiş sistemdir
- qapalı və tarazlı sistemdir
- açıq və dayanıqlı sistemdir
- yarıq qapalı və stabil sistemdir

323 Biogeosenoz neçə komponentdən ibarətdir?

- litosfer və torpaqdan
- ekosistem və biotopdan
- cansız və canlılardan
- biotop və biosenozdan
- hidrosfer və atmosfərdən

324 Bitki, heyvan və mikroorqanizmlərdən təşkil olunmuş dinamik, dayanıqlı birliyə nə deyilir?

- hidrosfer deyilir
- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- biosenoz deyilir
- litosfer deyilir

325 Müxtəlif canlı orqanizmlərin ümumi məkanda məskunlaşması, qida və ərazidən istifadəyə görə müəyyən münasibətlərə girməsi nəyin formalaşmasının əsasını qoymuşdur?

- litosferin
- biotopun
- ekosistemin
- biosenozun
- biosferin

326 Qida zəncirləri sistemində produsent orqanizmlər hansı trofik səviyyəni təşkil edirlər?

- Altıncı trofik səviyyəni
- ikinci trofik səviyyəni
- üçüncü trofik səviyyəni
- birinci trofik səviyyəni
- beşinci trofik səviyyəni

327 İnsanlar tərəfindən yaradılan aqrobiogeosenozlara aşağıdakı təsərrüfat sahələri aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- plautasiyalar
- sünu göllər
- əkin sahələri
- meşələr
- parklar

328 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fərdlərin yaş strukturu nəyi müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- qocalma səviyyəsini
- çoxalma intensivliyini
- ömrünün uzunluğunu
- davranış münasibətlərini

cinsi yetkinlik yaşını

329 Hansı tip yaşama əyrisi orqanizmlərin bütün həyatı boyu ölün hallarının sabit qaldığı halı göstərir:

- D tipi
 S tipi
 A tipi
 C tipi
 B tipi

330 Hansı tip yaşama əyrisi populyasiyalarda başlanğıc inkişaf dövründə az yaşlı fərdlər arasında ölüm hallarının yüksək olduğunu göstərir:

- S tipi
 D tipi
 A tipi
 B tipi
 C tipi

331 Hansı tip yaşama əyrisi populyasiya fərdlərinin və eləcə də insanların ölümünün qocalıqla bağlı olduğu halı göstərir?

- S tipi
 C tipi
 B tipi
 A tipi
 E tipi

332 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fərdlərin ömrünün uzunluğu, çoxalma intensivliyi cinsi yetkinliyə çatma yaşı onun hansı strukturunu müəyyən edir:

- fizioloji strukturunu
 davranış strukturunu
 əlaqə strukturunu
 yaş strukturunu
 köçmə strukturunu

333 Populyasiyalarda sıxlıq artdıqca fərdlərin həmin növ olmayan yeni ərazilərə daxil olaraq oranı zəbt etməsi və yeni populyasiyanın əmələ gəlməsi necə adlanır?

- köçmə adlanır
 məşkunlaşma adlanır
 zəbt etmə adlanır
 invasiya adlanır
 adaptasiya adlanır

334 Yerdəyişmə dispersiyası populyasiyalar arasında hansı vasitəni həyata keçirir?

- rabitə vasitəsini
 güc vasitəsini
 təsir vasitəsini
 mübadilə vasitəsini
 əlaqə vasitəsini

335 Hər bir populyasiyada fərdlərin bir hissəsi müntəzəm olaraq onu tərk edərək qonşu sahədəki populyasiyanı doldurur. Bu hadisə necə adlanır?

- populyasiyaların ayrılması
- populyasiyaların köçürülməsi
- populyasiyaların köç etməsi
- populyasiyaların dispersiyası
- populyasiyaların yerdəyişməsi

336 Populyasiyada fərdlərin yerdəyişmə qabiliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərinə əsaslanır?

- biogeosenoz xüsusiyyətlərinə
- biosenoz xüsusiyyətlərinə
- fizioloji xüsusiyyətlərinə
- bioloji xüsusiyyətlərinə
- biotop xüsusiyyətlərinə

337 Populyasiyada fərdlərin sayı optimallaşdıran hansı mexanizmlər mövcuddur?

- özünü idarəetmə
- özünü sakitləşdirmə
- özünü stabilləşdirmə
- özünü tənzimləmə
- özünü nizamlama

338 Təbiətdə tez-tez rast gəlinən fərdlərin ölümü onun hansı dövründə baş verir?

- yetkinlik dövründə
- ilk anlarında
- yaşlı dövründə
- erkən dövründə
- doğum anında

339 Populyasiyalarda ölümün çox olması aşağıdakı səbəblərdən asılıdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- yırtıcılardan, parazit xəstəliklərindən
- fizioloji mükəmməllikdən
- genetik mükəmməllikdən
- fərdlərin sayından
- əlverişsiz fiziki mühit şəraitindən

340 Vahid zaman ərzində populyasiyada ölən fərdlərin sayına nə deyilir?

- köçürülmə deyilir
- qayıdış deyilir
- köçmə deyilir
- ölüm deyilir
- doğum deyilir

341 Populyasiyada doğum çox olduqda ərazi və yem üstündə fərdlər arasında nə güclənir və ölüm halları artır?

- hədə-qorxu güclənir
- münasibətlər güclənir
- homeostaz güclərin
- rəqabət güclənir

əlaqələr güclənir

342 Populyasiyada fərdlərin sayının artması və sıxlığın yüksəlməsi nə vaxt baş verir?

- doğum azaldıqda
 doğum az olduqda
 doğum zəif olduqda
 doğum çox olduqda
 doğum olmadıqda

343 Zaman vahidi ərzində populyasiyada doğulanların sayı nədən asılıdır?

- fərdlərin ölçüsündən
 sürünün miqdarından
 fərdlərin sayından
 mühit şəraitindən
 ərazinin böyüklüyündən

344 Populyasiyada vahid zaman ərzində orqanizmin yeni fərdlərinin əmələ gəlməsi nə adlanır?

- inkişaf adlanır
 məhv olma adlanır
 ölüm adlanır
 doğum adlanır
 həyata gəlmə adlanır

345 Populyasiyanın sayının ümumi dəyişməsi dinamikası dörd hadisənin hesabına yaranır. Hansı cavab düzgün deyil?

- köçürülmə
 ölüm
 doğum
 dözümlülük
 köçmə

346 Populyasiyanın daxili genetik fondu onun hansı strukturunu müəyyən edir?

- ətraf mühit münasibətlərin
 genetik strukturunu
 daxili sıxlığını
 iyerarxiya münasibətlərini
 irsi münasibətlərini

347 Qeyri-sabit, avtomatik tənzimləmə prosesləri populyasiya sistemlərinə həyatın dəyişkən şəraitlərində nə verir?

- əlavə dayanıqlıq
 əlavə stabillik
 əlavə sabitlik
 əlavə dözümlük
 əlavə enerji

348 Populyasiyaların ən başlıca xassələrinin formalaşma və sabit saxlama mexanizmləri hansı proseslər nəticəsində yaranmışdır?

- homeostaz və suksessiya nəticəsində
- təkamül və genafond nəticəsində
- dinamika və sıxlıq nəticəsində
- genetik və mikrotəkamül nəticəsində
- irsiyyət və genafond nəticəsində

349 Populyasiyaların bir-birindən mövsüm dövrləri, qidalanma ərazinin kasıblığından ayrılması necə təcridolunma adlanır?

- fizioloji təcridolunma
- fərdi təcridolunma
- mövsümi təcridolunma
- ekoloji təcridolunma
- bioloji təcridolunma

350 Populyasiyaların bir-birindən dəniz körfəzləri dağ sistemləri, vadilər vasitəsilə ayrılma-ları necə təcridolunma adlanır?

- fərdi təcridolunma
- qrup təcridolunma
- biotik təcridolunma
- coğrafi təcridolunma
- sürü təcridolunma

351 Populyasiyalarda təcrid olunmalar necə cür olur?

- coğrafi və süni
- süni və təbii
- məkan və zaman
- coğrafi və ekoloji
- ekoloji və təbii

352 Populyasiyalarda təcridolunmalar nəyin yaranması ilə nəticələnir?

- yeni biotiklərin əmələ gəlməsi ilə
- yeni fərdin əmələ gəlməsi ilə
- yeni nəslin əmələ gəlməsi ilə
- yeni növün əmələ gəlməsi ilə
- yeni onurğalılardan əmələ gəlməsi ilə

353 Populyasiyalarda uzunmüddətli təcrid olunmalar böyüyərək nə cür təcridolunmaların yaranmasına səbəb olur?

- sürü təcridolunmasına
- qrup təcridolunmasına
- növ təcridolunmasına
- genetik təcridolunmalar
- dəstə təcridolunmasına

354 Ayrı-ayrı təbii populyasiyaların genafondları bir-birindən aşağıdakı əlamətlərə görə fərqlənirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdlərin payının dinamik tarazlığı ilə
- genetik vəhdətlə
- irsi müxtəlifliklə

- əlamətlərə görə fərqlənmirlər
- müxtəlif genatipli fərdlərlə

355 Populyasiya daxilində ərazinin bütövlüyünün saxlanılmasında hansı münasibətlərin formalaşmasının böyük rolu olmuşdur?

- tabe olmamaq münasibətlərinin
- sərbəst münasibətlərin
- tabe olma münasibətlərin
- iyerarxik münasibətləri
- stabil münasibətlərin

356 Populyasiyanın genetik strukturu nə ilə müəyyən olunur?

- irsi münasibətlərlə
- ətraf mühit ilə
- populyasiya daxili sıxlığı
- populyasiya daxili genetik fondla
- iyerarxialıq ilə

357 Oturaq həyat tərzini keçirən rezident-fərdlər ərazi konfliktində aşağıdakı davranış komplekslərindən istifadə edirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- fiziki təmas olmur
- xüsusi səs siqnalları
- birbaşa aqressiya, hədə duruşu
- fiziki təmasda olurlar
- hücum nümayiş etdirmək

358 Hansı fərdlər yaşadıkları sahəyə bağlı olurlar və onun sərhədlərini keçdikdə səmt reaksiyası onların geriyyə qayıtmasını stimullaşdırır?

- parazitlər
- yırtıcılar
- otqeyən heyvanlar
- rezident-fərdlər
- onurğalılar

359 Yaşadıqları sahəyə tanış oriyentlər sistemi ilə bağlı olub, oraya öz növündən olan fərdlərində daxil olmasını düşmənçəsinə qarşılayan fərdlərə nə deyilir?

- parazitlər deyilir
- sürünənlər deyilir
- yırtıcılar deyilir
- rezident-fərdlər deyilir
- onurğalılar deyilir

360 Hansı rəqabətdə növlərdən biri təbii ehtiyatı və ya ərazini öz inhisarına alır, digər növün yaşayış şəraitini çətinləşdirir ?

- azuolunmaz rəqabətdə
- sərbəst rəqabətdə
- azad rəqabətdə
- dolayı rəqabətdə
- məcburi rəqabətdə

361 Hnası rəqabət antoqonist münasibətlərə çevrilir və dava, təbii ehtiyatlara yolun bağlanması, kimyəvi üsulla sıxışdırma formaları təzahür edir?

- arzuolunmaz
- məcburi
- azad
- birbaşa
- sərbəst

362 Heyvanlarda rəqabətin neçə forması ola bilər?

- dolaylı və məcburi rəqabət
- sərbəst və məcburi rəqabət
- azad və məcburi rəqabət
- birbaşa və dolaylı rəqabət
- arzuolunmaz və azad rəqabət

363 Biosenozda iki və daha çox növ eyni ehtiyatlardan istifadə etdidə onlar arasında nə cür münasibət yaranır?

- dostluq yaranır
- düşmənçilik yaranır
- biganəlik yaranır
- rəqabət yaranır
- neytrallıq yaranır

364 Parazitlə sahibinin əlaqələrinin yaxınlıq dərəcəsinə görə parazitizmin neçə növü mövcuddur?

- azad və sərbəst
- dəyişkən və sabit
- daimi və dəyişkən
- daimi və müvəqqəti
- məcburi və könüllü

365 Hansı parazitlər sahiblərinin içərisində yaşayırlar?

- azad parazitlər
- könüllü parazitlər
- daimi parazitlər
- endoparazitlər
- xüsusi parazitlər

366 Hansı parazitlər sahibinin üstündə yaşayır və onun örtüyü ilə bağlı olur?

- daimi parazitlər
- xüsusi parazitlər
- azad parazitlər
- ektoparazitlər
- könüllü parazitlər

367 Biosenozda tutduqları mövqeyə görə parazitlər neçə qrupa bölünür?

- azad və daimi parazitlər
- xüsusi və könüllü parazitlər
- könüllü və məcburi parazitlər
- ektoparazitlər və endoparazitlər

- daimi və müvəqqəti parazitlər

368 Ətyeyən heyvanların ovlama tipi qurbanın hansı xüsusiyyətinə uyğunlaşır?

- stabil xüsusiyyətinə
 morfoloji xüsusiyyətinə
 fizioloji xüsusiyyətinə
 bioloji xüsusiyyətinə
 davranış xüsusiyyətinə

369 Yırtıcılarla onların qurbanları arasındakı münasibətlər birbaşa hansı əlaqələrə əsaslanır?

- fizioloji əlaqəyə
 enerji əlaqəsinə
 biokütlə əlaqələrinə
 trofik əlaqəyə
 fiziki əlaqəyə

370 Fitosenozların tərkibinə və dinamikasına əhəmiyyətli dərəcəfə kimlərin fəaliyyət formaları təsir göstərir?

- göbələklərin fəaliyyəti
 quşların fəaliyyəti
 balıqların fəaliyyəti
 heyvanların fəaliyyəti
 virusların fəaliyyəti

371 Bitki və heyvanların qarşılıqlı əlaqələrinin mürəkkəb formaları hansı əlaqələrə görə yaranmışdır?

- enerji əlaqələrinə görə
 sərbəst əlaqələrə görə
 birbaşa əlaqələrə görə
 trofik əlaqələrə görə
 məcburi əlaqələrə görə

372 Əsasən təbiətdə toxumların yayılmasında hansı heyvanlar böyük rol oynayırlar?

- göbələklər və həşəratlar
 sürünənlər və həşəratlar
 balıqlar və yosunlar
 məməlilər və quşlar
 bitkilər və kollar

373 Fitofaqlarda toxumla qidalanmada heyvanla onun qidalandığı bitki növləri arasında nə cür münasibətlər formalaşır?

- əks münasibətlər formalaşır
 əlaqələr formalaşır
 münasibətlər formalaşır
 uyğunlaşmalar formalaşır
 rabitə formalaşır

374 Hansı heyvanlar yemləndikləri yerlərdə biokütlələrin bioloji dövrənini sürətləndirirlər?

- balıqlar
 fitofaqlar

- sürünənlər
- məmlilər
- quşlar

375 Biosenozda hansı növlərəarası münasibətlərdə qarşılıqlı münasibətlər növlərdən biri üçün sərfəli, digəri üçün neytral olur?

- neytralizm münasibətlərində
- simbioz münasibətlərdə
- antibioz münasibətlərdə
- komensalizm münasibətlərində
- mutualizm münasibətlərində

376 Biosenozlarda hansı münasibətdə olan növlərin qarşılıqlı asılılığı o qədər yüksək olur ki, onlar bir-birindən izolə edilmiş şəraitdə normal yaşaya bilmirlər?

- komensalizm münasibətlərində
- antibioz münasibətlərdə
- simbioz münasibətlərdə
- mutualizm münasibətlərindən
- neytralizm münasibətlərində

377 Biosenozda hər iki növ üçün və ya növlərdən biri üçün sərfəli olan sıx funksional münasibətlər növlərəarası münasibətlərin hansı tipinə aid edilir

- simbioz tipinə
- neytralizm tipinə
- mutualizm tipinə
- antibioz tipinə
- komensalizm tipinə

378 Ekosistemlərdə əhəmiyyətli formada birbaşa əlaqələr yaratmayanlar və bir-birinə nəzərə çarpan dərəcədə bioloji təsir göstərməyənlər növlərəarası münasibətlərin hansı tipinə aid edilir?

- komensalizm tipinə
- antibioz tipinə mutualizm tipinə
- simbioz tipinə
- neytralizm tipinə
- mutualizm tipinə

379 Ekosistemdə növlərəarası münasibətlərdə antibioz potensial rəqiblərə əsasən nə cür təsir göstərir?

- elektrik təsir
- istilik təsir
- fiziki təsir
- kimyəvi təsir
- mexaniki təsir

380 Ekosistemdə hər hansı bir növün öz təsir zonası hədlərində digər növlərin fərdlərinin məskunlaşmasına imkan verməməsi növlərəarası münasibətlərin hansı tipinə aiddir?

- mutualizm tipinə
- simbioz tipinə
- neytralizm tipinə
- antibioz tipinə

- komensalizm tipinə

381 Biosenozlarda növlərarası münasibətlər ümumi formada hansı tiplərə ayrılır?

- neytralizm, sabitlik, mutualizm
 mutualizm, formalizm, parazitizm
 sabitlik, dayanıqlıq, dəyüşkənlik
 antibiotz, neytralizm, simbioz
 komensalizm, dayanıqlıq, sabitlik

382 Biosenozları xarakterizə edən bütün göstəricilərin saat, gün, mövsüm ərzində ritmli dəyişməsinə nə deyilir?

- müxtəliflik deyilir
 liderlik deyilir
 dominantlıq deyilir
 dövrülük deyilir
 bolluq deyilir

383 Biosenozda onun daxilində növlərin müxtəlifliyini hansı göstərici müəyyən edir?

- dövrülük
 sadıqlıq
 dominantlıq
 müxtəliflik
 liderlik

384 Biosenozda sadıqlıya görə növləri neçə kateqoriyaya ayırırlar?

- yad, qohum, sadıqlıq, daimilik
 daimi, dominant, yad, qohum
 sadıq, müvəqqəti, yad, daimi
 səciyyəvi, perferent, yad, indifferent
 qohum, əlaqəli, əlaqəsiz, müvəqqəti

385 Biosenozda növün biosenoza bağlılıq dərəcəsi necə adlanır?

- dayanıqlıq
 sabitlik
 dominantlıq
 sadıqlıq deyilir
 daimilik

386 Biosenozda daimiliyin miqdarından asılı olaraq növləri neçə kateqoriyalara ayırırlar?

- sabit, dayanıqlı, tarazlı
 əlavə, davamlı, müvəqqəti
 müvəqqəti, daimi, stabil
 daimi, əlavə, təsadüfi
 müvəqqəti, təsadüfi, stabil

387 Biosenozda seçilmiş nümunədə öyrənilən növün miqdarının, bütün seçilmiş nümunələrin miqdarının faizlərlə miqdarına nə deyilir?

- müxtəliflik deyilir
 dominantlıq deyilir

- tezlik deyilir
- daimilik deyilir
- sadiqlik deyilir

388 Biosenozda növlərdə bolluğu müəyyən etmək üçün neçə ballıq dərəcədə istifadə edilir?

- 9 ballıq dərəcədə
- 4 ballıq dərəcədə
- 7 ballıq dərəcəfən
- 5 ballıq dərəcədə
- 2 ballıq dərəcədə

389 Aşağıdakı hadisələr biosenoz daxilində say tərkibinin dalğalanmasına bu isə bolluq göstəricilərinin dəyişməsinə səbəb olur? Hansı cavab düzgün deyil?

- emiqrasiya, immiqrasiya
- antropogen qəzalar
- təbii fəlakətlər
- normal təbii şərait
- sosial münasibətlər

390 Biosenoz daxilində bolluq necə dəyişir?

- əsr ərzində dəyişir
- fəsilələr üzrə dəyişir
- sutka üzrə dəyişir
- illər üzrə dəyişir
- gün ərzində dəyişir

391 Biosenozda vahid sahəyə və ya həcmə düşən fərdlərin miqdarına nə deyilir?

- məhsuldarlıq adlanır
- enerji adlanır
- məhsul adlanır
- bolluq adlanır
- kütlə adlanır

392 Biosenoz və onlarda olan ayrı-ayrı orqanizm növləri aşağıdakı əsas göstəricilərlə xarakterizə olunurlar. Hansı cavab düzgün deyil?

- struktur, dövrülük
- daimilik, dominantlıq
- bolluq, tezlik
- aparıcılıq, sədaqət
- sadiqlik, müxtəliflik

393 Hansı piramidaya əsasən biosenozda optimal ekoloji vəziyyəti müəyyənləşdirmək, birinci trofik səviyyənin böhran kütləsini təyin etmək mümkün olur?

- kəmiyyət piramidası
- say tərkibi piramidası
- enerji piramidası
- biokütlə pırmaidası
- keyfiyyət piramidası

394 Hansı ekoloji piramida trofik səviyyələrə uyğun gələn düzbucaqlarda canlıların vahid həcmə və ya sahəyə düşən miqdarını göstərir?

- kəmiyyət piramidası
- enerji piramidası
- say tərkibi piramidası
- biokütlə piramidası
- keyfiyyət piramidası

395 Hansı piramidaya əsasən tezyayılan və zərərli mikrobların, parazit və həşəratların, yırtıcıların artım dinamikasını müəyyən edib, onlara qarşı vaxtında mübarizə tədbirləri hazırlamaq mümkün olur?

- məhsuldarlıq piramidasına əsasən
- biokütlə piramidasına əsasən
- enerji piramidasına əsasən
- say tərkibli piramidaya əsasən
- davranış piramidasına əsasən

396 Hansı ekoloji piramida biosenozda olan canlıların miqdarını müəyyənləşdirərək onları trofik səviyyələr üzrə qruplaşdırır?

- dövrü piramida
- məhsuldarlıq piramidası
- enerji piramidası
- say tərkibi piramidası
- biokütlə piramidası

397 Hansı piramidalardan alınan nəticələrə əsasən biosenozun həm də aqrobiosenozların məhsuldarlığını proqnozlaşdırmaq olar?

- hərəkət piramidasından
- biokütlə piramidasından
- say tərkibi piramidasından
- enerji piramidasından
- dövrən piramidasından

398 Biosenozlarda populyasiyaların enerjisini transformasiya etmək qabiliyyətini hansı piramida müəyyən edir?

- dövrən piramidası
- maddə piramidası
- say tərkibi piramidası
- enerji piramidası
- hərəkət piramidası

399 Biosenozlarda trofik səviyyədə enerji piramidasının oturacağı nəyi göstərir?

- populyasiyaların enerjisini
- III məhsuldarlığın enerjisini
- II məhsuldarlığın enerjisini
- I məhsuldarlığın enerjisini
- biokütlənin enerjisini

400 Biosenozda trofik səviyyədə biokütlənin əmələ gəlmə sürətini hansı piramida göstərir?

- həcm piramidası

- biokütlə piramidası
- say tərkibi piramidası
- enerji piramidası
- inkişaf piramidası

401 Biosenozlarda neçə növ qida zəncirinin uzuluğunu məhdudlaşdıran piramidalarından istifadə edilir?

- enerji, say tərkibi, biokütlə
- enerji, miqdar, keyfiyyət
- enerji, kütlə, münasibət
- say, keyfiyyət, kəmiyyət
- biokütlə, çəki, quruluş

402 Biosenozlarda maddə və enerji axınlarını miqdarca xarakterizə etmək üçün hansı sxemlərdən istifadə olunur?

- dövrü sxemlərdən
- fasiləsiz sxemlərdən
- maddələr sxemindən
- enerji sxemlərindən
- piramida sxemlərindən

403 Biosenozda orqanizmlərin bir-birinə təsiri necə adlanır?

- kovalent adlanır
- rəbitə adlanır
- əlqə adlanır
- koaksiya adlanır
- qarşılıqlı təsir adlanır

404 Hansı proseslər biosenozun dəyişkənliyinin sürətinin artmasına səbəb olur?

- ardıcıl və dairəvi dəyişmələr
- fasiləli və fasiləsiz dəyişmələr
- dairəvi və düz istiqamətli dəyişmələr
- ardıcıl və paralel dəyişmələr
- əks əlaqə və ardıcıl dəyişmələr

405 Biosenozlarda dəyişkənlik prosesləri hansı mürəkkəb yollarla baş verir?

- perpendikulyar, paralel, dairəvi
- fasiləsiz, impulslarla, əks əlaqələr
- paralel, düz əlaqə, fasiləli
- ardıcıl, paralel, əks əlaqə
- paralel, düz, maili əlaqə

406 Biosenozun funksional quruluşu hansı proses nəticəsində yaranmış və hər bir canlı bu quruluşda öz yerini tutmuşdur?

- müvazinətli prosesdə
- davamlı prosesdə
- inkişaf prosesində
- təkamül prosesində
- stabil prosesdə

407 Biosenozların funksional quruluşunun göstəriciləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- maddələr dövrünün intensivliyi
- trofik səviyyələrin sayı
- növ tərkibi
- biosenozun sabitliyi
- ilkin məhsuldarlığı, enerji axını

408 Biosenozun populyasiyalarında olan orqanizmlər bir – biri ilə neçə cür qarşılıqlı təsirdə olur?

- əks və birbaşa
- birbaşa və dolay yolla
- birbaşa və əyri yollarla
- dolay və əks
- düz və əyri

409 Eyni ekoloji sığınacaq tutan orqanizmlərin həyat formaları hətta qohumluq əlaqələri olmayan növlərdə hansı oxşarlığa səbəb ola bilər?

- daxili oxşarlığa
- morfoloji oxşarlığa
- fizioloji oxşarlığa
- fitoloji oxşarlığa
- bioloji oxşarlığa

410 Biosenozda təkamül prosesində növlərin müəyyən ekoloji sığınacaqda uğurla yaşaması və törəyib artmasına növlərin nəyi deyilir?

- həyat formaları deyilir
- uyğunlaşma formaları deyilir
- münasibət formaları deyilir
- yaşayış formaları deyilir
- davranış formaları deyilir

411 Ekoloji sığınacaq anlayışı bəzi alimlər tərəfindən aşağıdakı kimi izah edilmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- birgə qidalanma tipi
- mühitin abiotik şəraitinə uyğunlaşma
- növün məkanda tutduğu yer
- digər növlərin orqanizmləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi
- mühitin abiotik şəraitləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi

412 Biosenozda hər bir növün müəyyən məkan və funksional yer tutması vəziyyətinə növün nəyi deyilir?

- ekoloji sığınacaq deyilir
- ekoloji məkanı deyilir
- ekoloji dayanıqlıq deyilir
- ekoloji sabitlik deyilir
- ekoloji dözümlülük deyilir

413 “Ekoloji piramidalar qaydası” kimi tərəfindən neçənci ildə verilmişdir:

- Ç.Elton, 1927 – ci ildə
- İ.Dokuçayev, 1925 – ci ildə
- V.Vernadski, 1926 – ci ildə

- M.Lomonosov, 1905 – ci ildə
- Ç.Darvin, 1901 – ci ildə

414 Qida zəncirinin uzunluğunu məhdudlaşdıran əsas amillər hansı qaydada ifadə edilmişdir?

- ekoloji piramidalar qaydası
- ekoloji dairələr qaydası
- ekoloji sabitlik qaydası
- ekoloji limitləşdirici qaydası
- ekoloji konuslar qaydası

415 Biokütlərin aşağı trofik səviyyədən yuxarı trofik səviyyəyə keçməsi nələrin itkisi ilə bağlıdır?

- potensial enerji və dözümlülük
- bitki və üzvi maddə
- dözümlülük və maddə
- maddə və enerjinin
- qeyri – üzvi maddə və eberji

416 Qida zəncirləri sistemində konsument orqanizmlər neçənci trofik səviyyəni təşkil edirlər?

- III trofik səviyyəni
- II trofik səviyyəni
- I trofik səviyyəni
- V trofik səviyyəni
- VI trofik səviyyəni

417 Trofik səviyyədə biokütlərin və onunla bağlı olan enerjinin neçə faizi bir səviyyədən o birinə keçir?

- təqribən 10%-i
- təqribən 15%-i
- təqribən 21%-i
- təqribən 7%-i
- təqribən 25%-i

418 Biokütlənin aşağı trofik səviyyədən yuxarı səviyyə keçməsi enerji və maddə ilə necə bağlıdır?

- maddə və enerji itkisi olmur
- maddə və enerji itkisi olur
- maddə və enerji artır
- maddə və enerji stabildir
- maddə və enerji dəyişməz qalır

419 Ölmüş bitkilərdə və heyvan cəsədlərində olan üzvi maddələri parçalayan və onunla qidalanan bütün canlılar neçə adlanır?

- həşaratlar adlanır
- destruktorlar adlanır
- mikroblar adlanır
- parazitlər adlanır
- bakteriyalar adlanır

420 Qida zənciri sistemində üçüncü trofik səviyyəni foto – və xemotroflardan olan hansı orqanizmlər təşkil edir

- göbələklər

- destruktor – redusentlər
- fotoplanktonlar
- həşaratlar
- mikroorganizmlər

421 Qida zənciri sistemində konsumentlər səviyyəsində yaranan və toplanan biokütlə necə adlanır?

- beşinci məhsul adlanır
- ikinci məhsul adlanır
- sonuncu məhsul adlanır
- axırıncı məhsul adlanır
- üçüncü məhsul adlanır

422 Qida zəncirləri sistemində II trofik səviyyəyə aşağıdakı canlılar aiddir. Hansı cavab düzgün deyil?

- otyeyənlər, məməlilər
- ev heyvanları, vəhşi heyvanlar
- su hövzələrində: zooplanktonlar
- quşlar, gəmiçilər, dırlaqlılar
- həşaratlar, sürünənlər

423 Qida zəncirləri sistemində II trofik səviyyəni hansı heterotrof organizmlər təşkil edir?

- arxebakteriyalar
- fotoavtotroflar
- konsumentlər
- produsentlər
- birhüceyrəli

424 Hansı produsentlər trofik strukturun və biosenozun bütövlükdə mövcudluğunun əsasını təşkil edir?

- II produsentlər
- I produsentlər
- heterotroflar
- avtotroflar
- prokariotlar

425 Birinci trofik səviyyədə xarici enerjiden istifadə edilərək yaradılan üzvi maddə kütləsinə necə adlanır?

- sonuncu məhsul adlanır
- ilk məhsul adlanır
- son məhsul adlanır
- aralıq məhsul adlanır
- əvvəlinci məhsul adlanır

426 Qida zəncirləri sistemində birinci trofik səviyyəsini hansı orqanizmlər təşkil edir?

- bitki növləri
- produsent növləri
- birhüceyrəli
- bakteriya növləri
- göbələk növləri

427 Hər bir canlı bütün həyatı boyu ətraf mühətdən aldığı enerjini aşağıdakı həyat proseslərinə sərf edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- toxumaların böyüməsinə, çoxalmasına, bərpasına
- ətraf mühitdən mühafizə olunmağa
- organizmin hərəkətinə, temperaturun sabit saxlanmasına
- əsəb impulslarının ötürülməsinə
- hüceyrəyə və hüceyrədən maddələrin nəqlinə

428 1915-ci ildə A.Tensli tərəfindən ekologiya elminə daxil edilən termin hansıdır?

- Biogeosenoz
- Biosenoz
- Populyasiya
- Ekosistem
- Edafotop

429 İnsan populyasiyasına qrupların böyüklüyünü hansı struktur müəyyən edir?

- Uşaqların strukturu
- Yeniyetmələrin strukturu
- subayların strukturu
- evlənənlərin strukturu
- Yaşlıların strukturu

430 Müasir bitki növlərinin əksəriyyət qidalanma üsuluna görə hansı qrup canlılara aid edilir?

- bakteriyalara
- miksotroflara
- heterotroflara
- avtotroflara
- prokariotlara

431 Ekologiya elmi hansı fəaliyyət sahələrinə təsir göstərir?

- mədəniyyətə, musiqiyə, siyasətə, sosial vəziyyətə
- əmək fəaliyyətinə, tərbiyəyə, dinə, əxlaqa
- iqtisadiyyata, dinə, əxlaqa, tərbiyəyə, əmək fəaliyyətinə
- iqtisadiyyata, mədəniyyətə, əxlaqa, siyasətə
- əxlaqa, davranışa, biliyə, əmək fəaliyyətinə

432 Ekologiya elminin inkişaf tarixini neçə mərhələyə ayırırlar?

- 4 mərhələyə
- 2 mərhələyə
- 5 mərhələyə
- 3 mərhələyə
- 7 mərhələyə

433 İnsanların mühit amilləri fərqli olan yerlərdə məskunlaşması onlarda hansı ekoloji dəyişiklər yaratmışdır?

- ekoloji təsirlər yaratmışdır
- ekoloji sabitlik yaratmışdır
- ekoloji dəyişiklik yaratmışdır
- ekoloji differensiasiya yaratmışdır
- ekoloji stabillik yaratmışdır

434 Müasir dövrdə antropogen mutasiya törədicilərinin təsiri əsasən hansı mutasiyalara gətirib çıxarır?

- fizioloji mutasiyaya
- hüceyrə mutasiyasına
- qan mutasiyasına
- somatik (bədən) mutasiyalarına
- gen mutasiyasına

435 İnsanın yaşama qabliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərindən asılıdır?

- genotipinin adaptasiyasından
- genotipinin xassəsindən
- genotipinin sayından
- genotipinin xüsusiyyətindən
- genotipinin funksiyalarından

436 Hansı xüsusiyyət insanların təbəqələşməsinə səbəb olmuş, onların müxtəlif ekoloji vəziyyətlərdə yaşamaq qabliyyətinə imkan yaratmışdır?

- polimorfoloji
- polistrukturluk
- poligenetiklik
- polimorfizm
- polifizioloji

437 Eyni növün populyasiyasında bir sıra fərqli fenotiplərin olmasına nə deyilir?

- polirabitə deyilir
- polistrukturtik deyilir
- poligözəllik deyilir
- polimorfizm deyilir
- polidestruktivlik deyilir

438 İnsanlarda yüksək səviyyədə irsi müxtəliflik hansı çoxluğun yaranmasında özünü biruzə verir?

- antitipli çoxluğun
- politipli çoxluğun
- monotipli çoxluğun
- fenotipli çoxluğun
- biotipli çoxluğun

439 Orqanizmin genotipi ilə mühitin qarşılıqlı əlaqələri nəticəsində formalaşmış funksional və quruluş əlamətlərinin toplusuna nə deyilir?

- politip deyilir
- antitip deyilir
- biotip deyilir
- fenotip deyilir
- monotip deyilir

440 Müxtəlif rezus-faktorlu valideynlərdən doğulmuş döldə hansı xəstəlik başlayır?

- dimfatik
- allergik
- asmatik
- hemolitik
- ürək çatışmamazlığı

441 Azad evlənmələrin qarşısını aşağıdakı təcrid olunma sədləri alır. Hansı cavab düzgün deyil?

- əxlaqi-etik sədlər
- iqtisadi
- coğrafi; mədəni;
- mükəmməllik
- siyasi, dini

442 Müxtəlif populyasiyalarda yaşayan adamlar arasında müxtəlif fiziki əlamətlərin və həyat təzlərinin formalaşmasına nə səbəb olunmuşdur?

- qeyri-bərabər sədlər
- eyni uzunluqda sədlər
- müxtəlif sədlər
- təcrid olunma sədləri
- bərabər sədlər

443 Vulkan püskürmələri texnotik hadisələr,yolxucu və təhlükəli xəstəliklər əhalinin artımına necə təsir göstərin?

- əhalinin sıxlığı stabildir
- əhalinin sıxlığı azalır
- əhalinin sıxlığı sabit qalır
- əhalinin sıxlığı dövrü olaraq dəyişir
- əhalinin sıxlığı artır

444 Əhalinin sıxlığının dövrü surətdə dəyişməsinə hansı hadisələr daha çox təsir edir?

- qəzalar və həyat təzi
- xəstəlik və ölüm
- doğum və ölüm
- ölüm və miqrasiya
- miqrasiya və məskunlaşma

445 Hansı kimyəvi maddənin mutagen effekti daha böyükdür?

- NaCl (xörək duzu)
- üzvi turşular
- HCl (xlorik turşusu)

446 Genlərdə çoxlu əsasların ardıcılığının pozulması nəyə səbəb olur?

- düzxətli mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- kiçik mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- nöqtəvi mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- kəskin mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- dönməz mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur

447 İnsanlarda DNT molekulunda nukleotidlərin sırasının dəyişməsi nəticəsində nə əmələ gəlir?

- sabitlik
- eybəcərlik
- irsiyyət
- mutantlıq
- inkişaf

448 İnsanlarda həyat şəraitinin dəyişməsinin təsiri altında yeni bioloji əlamətin, xas-sələrin əmələ gəlməsinə nə deyilir?

- dağılma deyilir
- inkişaf deyilir
- yaranmış deyilir
- mutasiya deyilir
- sönmə deyilir

449 İnsanın yaşama qabliyyəti onun hansı xüsusiyyətindən asılıdır?

- abiotik amillərdən
- genetikindən
- ətraf mühətdən
- qida rasionundan
- fiziki amillərdən

450 Hazırda insanların miqrasiyasına aşağıdakılar daha çox təsir göstərir. Hansı cavab düzgün deyil?

- əhalinin təminatının yüksək olması
- nəqliyyat vasitələrinin çoxluğu
- müharibələr
- iqtisadiyyatın qeyri-bərabər inkişafı
- əhalinin sayının sürətlə artması

451 İnsan populyasiyasında fərdlər arasında genetik qohumluğun yayılması evlənmələr zamanı hansı fəsadlar yaradır?

- irsi xəstəliklər yaradır
- sümük xəstəlikləri yaradır
- keçirici xəstəliklər yaradır
- heç bir xəstəlik yaratmır
- ruhi xəstəliklər yaradır

452 İnsan populyasiyasında demamlar və təcrid olunmuşlar üçün artım hansı səviyyədə olur?

- aşağı səviyyədə
- normal səviyyədə
- orta səviyyədə
- böhran səviyyədə
- artım olunur

453 İnsan populyasiyasında say tərkibi 1500 nəfərə qədər olan populyasiyalar necə adlanır?

- açıq adlanır
- uzaqlaşdırılmış adlanır
- kənarlaşdırılmış adlanır
- təcrid olunmuş adlanır
- qapralı adlanır

454 İnsan populyasiyasında say tərkibi 1500-4000 nəfər olan populyasiyalar necə adlanır?

- demamlar adlanır
- ailələr adlanır
- qəbilələr adlanır

- tayfalar adlanır
- insanlar adlanır

455 İnsan populyasiyasında evlənənlərin strukturu nə ilə müəyyən olunur?

- qrupların dayanıqlığı ilə
- qrupların sabitliyi ilə
- qrupların kiçikliyi ilə
- qrupların sayı ilə
- qrupların böyüklüyü ilə

456 İnsan populyasiyasında demoqrafik göstəricilər genafonda əsasən hansı struktur ilə ciddi təsir göstərir?

- kəbin strukturu ilə
- rəbitə strukturu ilə
- davranış strukturu ilə
- yoldaşlıq strukturu ilə
- dostluq strukturu ilə

457 İnsan populyasiyasının demoqrafik göstəriciləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- populyasiyanın böyüklüyü
- iqtisadi vəziyyət
- yaş tərkibi və həyat tərzii
- doğum və ölüm səviyyələri
- populyasiyanın mühitdə yayılması

458 İnsan populyasiyasının formalaşmasında əsas amil nə sayılır?

- antoqonist əlaqələr
- yoldaşlıq əlaqələri
- dostluq əlaqələri
- qohumluq əlaqələri
- insani əlaqələri

459 Ümumi ərazi tutan və azad evlənə bilən insan qruplarına nə deyilir?

- zoofaq populyasiyası
- bitki populyasiyası
- genetik populyasiya
- fitofaq populyasiyası
- antropogenetika populyasiyası

460 Biosenozlar dəyişkən coğrafi mühit şəraitində yaşadıklarından ekosisteminin öz əsas funksiyasını dayanıqlı sürətdə yerinə yetirməsi üçün hansı uyğunlaşma mexanizmi ilə təmin olunmalıdır?

- reaksiya ilə
- biosenotik uyğunlaşma ilə
- dəyişilmə ilə
- adaptasiya ilə
- rəqabət ilə

461 Məskunlaşmamış ərazinin əmələ gəlməsi suksessiya prosesinin hansı fazasına aid edilir?

- eseziz

- çılpaqlaşma fazasına
- yarış fazasına
- sabitləşmə fazasına
- reaksiya fazasına

462 İlk məskunların sıxışdırılması ilə nəticələnən rəqabət suksesiya prosesinin hansı fazasına aid edilir?

- sabitləşmə fazasına
- miqrasiya fazasına
- yarış fazasına
- reaksiya fazasına
- çılpaqlaşma fazasına

463 Biosenozun formalaşması suksesiya prosesinin neçənci fazasıdır və necə adlanır?

- ikinci fazasıdır, miqrasiya adlanır
- axırıncı fazası, sabitləşmə adlanır
- birinci fazasıdır, çılpaqlaşma adlanır
- üçüncü fazasıdır, esezis adlanır
- dördüncü fazasıdır, yarış adlanır

464 F.Klementsə görə suksesiya prosesi ümumi halda aşağıdakı fazalardan keçir. Hansı cavab düzgün deyil.

- eseziz; yarış;
- müvazinət
- çılpaqlaşma
- miqrasiya
- reaksiya; sabitləşmə

465 F.Klementsə görə suksesiya prosesi ümumi halda aşağıdakı fazalardan keçir. Hansı cavab düzgün deyil.

- reaksiya; sabitləşmə
- müvazinət
- çılpaqlaşma
- miqrasiya
- eseziz; yarış;

466 Hidrosuksesiyalar haradan başlayır?

- körfəzlərdə, çaylarda, dənizlərdə
- bulaqlarda, su quyularında, körfəzlərdə
- çaylarda, göllərdə, dənizlərdə
- xırda göllərdə, bataqlıq və nohurlarda
- dənizlərdə, çaylarda, okeanlarda

467 Əvvəlcədən məskun olmayan yerlərdə formalaşmış suksesiyalara nə deyilir?

- zoofaq deyilir
- biotor deyilir
- enerji deyilir
- ekogenetik suksesiya deyilir
- fitosenoz deyilir

468 Canlı aləmin iqlim şəraitinə ən yaxşı uyğunlaşması forması nə hesab edilir?

- biokütlə hesab olunur
- suksessiya hesab olunur
- maddə hesab olunur
- rəqabət hesab olunur
- enerji hesab olunur

469 Canlı orqanizmlər kompleksinin fəaliyyəti ilə dəyişdirilmiş qidalayıcı mühitdə yaranan biosenoz neçənci suksessiya adlanır?

- üçüncü suksessiya
- onuncu suksessiya
- birinci suksessiya
- ikinci suksessiya
- beşinci suksessiya

470 Canlı orqanizmlərin fəaliyyəti ilə dəyişməmiş qidalandırıcı mühitdə başlayan və aralıq cəmiyyətlərdən keçərək formalaşanı dayanıqlı biosenoz neçənci suksessiya adlanır?

- altıncı suksessiya
- üçüncü suksessiya
- beşinci suksessiya
- birinci suksessiya
- beşinci suksessiya

471 Ümumi xarakterinə görə suksensiyalar neçə qrupa bölünür?

- dördüncü və ikinci
- ikinci və üçüncü
- birinci və beşinci
- birinci və ikinci
- birinci və beşinci

472 Biosenozda inkişaf zamanı bir növün başqası ilə əvəz edilməsi, başqa sözlə biosenozun yeni ərazidə keyfiyyətcə yeniləşməsinə nə deyilir?

- ekoloji dayanıqlıq deyilir
- ekoloji enerji deyilir
- ekoloji homeostaz deyilir
- ekoloji suksessiya deyilir
- ekoloji tarazlıq deyilir

473 Bitki aləmində struktur və funksional dəyişiklər zamanı üzrə nə cür xarakter daşıyır?

- ay ərzində dəyişir
- gün ərzində dəyişir
- sutka üzrə dəyişir
- mövsüm üzrə dəyişir
- il ərzində dəyişir

474 Hansı dəyişiklər ekosistemin daha fundamental xarakteristikalarına toxunur?

- sutkalıq dəyişiklər
- illik dəyişiklər
- aylıq dəyişiklər
- mövsümi dəyişiklər

rüblük dəyişiklər

475 Ekosistemdə canlıların fəallıq dövrünün zaman üzrə bölünməsi birbaşa nəyə təsir göstərir?

- rəqabət böhran hala çatır
 rəqabət normallaşır
 rəqabəti gücləndirir
 rəqabəti zəiflədir
 rəqabət stabilləşir

476 Avropoidlərdə hansı xəstəlik az müşahidə olunur?

- Leykoz xəstəliklər
 Ürək-damar xəstəlikləri
 Allergik xəstəliklər
 raxit xəstəliyi
 Ankoloji xəstəliklər

477 İnsan irqlərinin hələlik tam təsdiq olunmasa da əmələ gəlməsinə aşağıdakı xarici mühit amilləri təsir göstərmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ətraf mühitin ekologiyası
 qida rejmi
 təbii seçmə
 ətraf mühitin stabilliyi
 ətraf mühitin geokimyəvi şəraiti

478 Hansı adaptiv insan qruplarında raxit xəstəliyi az müşahidə olunur?

- zəncilərdə
 monqoloidlərdə
 sarı dərililərdə
 avropoidlərdə
 boz dərilərdə

479 Hansı adaptiv insan qruplarında soyuqdəymə az müşahidə olunur?

- boz dərilərdə
 monqoloidlərdə
 zəncilərdə
 avropoidlərdə
 anı dərilərdə

480 İsti və nəm iqlimdə yaşayan insanların dəriləri nə ilə fərqlənir?

- dərinin zəifliyinə görə
 dərinin rənginə görə
 dərinin qalınlığına görə
 dərinin yüksək pigmentləşməsinə görə
 dərinin nazikliyinə görə

481 İnsanlar bəzi xarici mühit amillərini dəyişə bilmədikləri halda onlarda həmin amillərin təsirindən hansı proseslər getmişdir?

- dəyişmə

- dayanıqlıq
- müvazinət
- stabilləşmə
- uyğunlaşma

482 İnsanın genotipinin xüsusiyyətləri onun hansı qabiliyyətini müəyyən edir?

- fizoloj qabiliyyətini
- fəaliyyət qabiliyyətini
- uyğunlaşma qabiliyyətini
- yaşama qabiliyyətini
- fiziki qabiliyyətini

483 İnsanların bəzi xarici mühit amillərini dəyişə bilmədikləri üçün həmin amillərin təsirinə uyğunlaşmaları nəticəsində nələr əmələ gəlmişdir?

- qruplar əmələ gəlmişdir
- tayfalar əmələ gəlmişdir
- millətlər əmələ gəlmişdir
- irqlər əmələ gəlmişdir
- qəbilələr əmələ gəlmişdir

484 İnsanlarda irsi xəstəliklərin səviyyəsinin yüksəlməsinə nə səbəb ola bilər?

- gəntərin dəyişməsi
- mutasiya
- qəbilə qohumluqları
- genetik qohumluqlar
- əhalinin artımının sürəti

485 Bir ümumi genafonda malik olan insan cəmiyyətinin formalaşmasına nə deyilir?

- mutantlıq deyilir
- genafond deyilir
- mutasiya deyilir
- panmiksiya deyilir
- təbii fond deyilir

486 İndiki dövrdə və gələcəkdə insanın təkamülünə aşağıdakı amillərin təsir edəcəyi söylenebilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- mutasiya
- təcrid olunma
- seçmə; say tərkibinin dalğalanması
- ətraf mühitin təsiri nəzərə alınmır
- genetik-avtomatik proseslər

487 Yüksəkliklərdə və dağlıq ərazilərdə yaşayan adamlarda dağ adaptiv tipinin formalaşmasında aşağıdakı ekoloji amillər əsas rol oynamışdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- oksigen çatışmamazlığı
- birtipli qida
- aşağı temperatur
- temperaturun kəskin artması
- aşağı atmosfer təzyidi

488 Arktika tipinə aid olan insanların sərt soyuqlar şəraitində bədənlərinin temperaturu necə tənzimlənir?

- enerji mübadiləsi ilə
- qida qəbulu ilə
- istilik qəbulu ilə
- xüsusi nəzarət vasitəsilə
- istilik mübadiləsi ilə

489 Hansı adaptiv tiplərin bədən quruluşu istiliyin orqanizmdən daha sürətlə ayrılmasına imkan yaradır?

- boz dərilərin
- sarı dərilərin
- monqoloidlərin
- zəncilərin
- ağ dərilərin

490 Yastı burun, yastı sifət, göz küncələrindəki qırıqlar hansı adaptiv irqələrə aid edilir?

- qaraçılara aid edilir
- zəncilərə aid edilir
- avropoidlərə aid edilir
- monqoloidlərə aid edilir
- metislərə aid edilir

491 İqlim amillərinin təsiri altında yaşayan insanlarda hansı əlamətlər kompleksi yaranmışdır?

- ekoloji əlamətlər
- morfoloji əlamətlər
- fizioloji əlamətlər
- morfofizioloji əlamətlər
- irqçilik əlamətlər

492 Mərkəzi Asiyanın sərt, toz tufanları ilə müşayiət olunan iqliminə uyğunlaşmış hansı adaptiv tiplər yaşayır?

- tayfalar yaşayır
- avropoidlər yaşayır
- zəncilər yaşayır
- monqoloidlər yaşayır
- qəbilələr yaşayır

493 Trofik və subtropik iqlim qurşaqlarında aşağıdakı münasibətlərə görə fərqlənən əhali qrupu geniş yayılmışdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- iqlim amilləri
- etnik
- irqi
- fizioloji
- iqtisadi

494 İnsanlarda hansı adaptiv əlamətlər bədən sümük-əzələ kütləsinin göstəriciləri, insanın qanındakı immunitet zülallarının miqdarını göstərir?

- ümumi əlaqələr
- ümumiləşdirilmiş əlaqələr
- xüsusi əlaqələr

- səciyyəvi əlaqələr
- stabilləşmiş əlaqələr

495 Müxtəlif coğrafi zonalarda yaranan adaptiv əlamətləri neçə qrupa ayırırlar?

- ikili və dördlü
- ümumi və cüt
- xüsusi və ümumi
- ümumi və səciyyəvi
- tək və cüt

496 Adaptiv əlamətlərinə görə insanlar necə qruplaşdırılmışdır?

- monqoloid, çəpgözlü, zənci
- zənci, ağ, sarı
- asiyalı, zənci, qaraçı
- avropoid, zənci, monqoloid
- qaraçı, sarı, zənci

497 Müəyyən qrup əlamətlərinə görə tarixi inkişafda formalaşmış insan qruplarına nə deyilir?

- mutantlıq deyilir
- qrup deyilir
- millət deyilir
- irqilər deyilir
- gen deyilir

498 Differensiasiyalar nəticəsində insanların hansı tipləri yaranmışdır və bu tiplərə uyğun əlamətlər formalaşmışdır?

- stabil tiplər yaranmışdır
- ümumi tiplər yaranmışdır
- xüsusi tiplər yaranmışdır
- adaptiv tiplər yaranmışdır
- sərbəst tiplər yaranmışdır

499 Ekosistemdə yaşayış şəraitinin gündəlik və illik dinamikasında baş vermiş kompleks uyğunlaşmaları nə əks etdirir?

- yay dəyişikləri
- fəsil dəyişikləri
- rüblük dəyişiklər
- illik dəyişiklər
- payız dəyişikləri

500 Ayrı-ayrı populyasiyaların sayının dinamikasından və bioloji fəallığından asılı ola-raq maddə və enerji mübadiləsi necə dəyişir?

- intensivliyi və istiqaməti dalğalanır
- intensivliyi və istiqaməti sabit qalır
- intensivliyi və istiqaməti dəyişmir
- intensivliyi və istiqaməti dəyişir
- intensivliyi və istiqaməti stabildir

501 V.İ. Vernadskiyə görə Yerin canlı orqanizmləri biosferin ən güclü qüvvəsi olub onun funksiyasını nə ilə təmin edir ?

- kosmik mənşəli süxurlarla
- münbit torpaqla
- müxtəlif qazlarla
- maddi və enerji ilə
- kimyəvi minerallarla

502 V.İ. Vernadskinin keçmişdə canlı orqanizmlərin mövcud olduqları sahələri də biosferə əlavə edərək yeni olaraq hansı elmi yaratmışdır ?

- tətbiqi ekologiya
- ekocoğrafiya
- orqanizmlərin morfoloqiyası
- analoji ekologiya
- heyvan fiziologiyası

503 Canlı maddənin ən yüksək konsentrasiyası daha çox coğrafi təbəqənin hansı hissəsində müşahidə olunur?

- okeanların abissal düzənliklərində
- səhra, tundra və yüksək dağlıq ərazidə
- ozon qatının seyrək olduğu hissələrdə
- mühitlərin ayrıldığı sərhədlərdə
- yer qabığının daha nazik olduğu hissələrində

504 Oksigendən sonra insan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır?

- azot- 21,3 %
- hidrogen- 9,31 %
- karbon- 19,37 %
- dəmir- 0,005 %
- kalsium- 1,38 %

505 Müəyyən abiotik amillərlə səciyyələnən və qeyri-üzvi mühitdə inkişaf edərək eynicinsli xarakter daşıyan mühit necə adlandırılır?

- edafotop
- biosenoz
- ekosistem
- biotop
- fitosenoz

506 Biosferdə fotosintez prosesinin həyata keçirilməsi ilə inkişaf və təkrar istehsalı təmin edən kütlələr hansılardır ?

- biokoslar
- biotoplar
- heterotroflar
- avtotroflar
- biosenozlar

507 Biosferdə mövcud olan mikroorqanizmlər və çoxhüceyrəli mikroskopik bitkilər necə adlanır?

- biosenozlar

- avtotroflar
- konsumentlər
- destruktorlar
- heterotroflar

508 Biotop və biosenozun bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi hansı proseslə nəticələnir?

- fotosintez prosesi güclənir və bərabər paylanır
- ekosistemləki bitki qruplarının sayı artır
- kimyəvi maddələr toplanaraq, süxurlar əmələ gətirir
- onlar arasında daima enerji mübadiləsi gedir
- çoxhüceyrəli mikroskopik göbələklər yaranır

509 Çoxsaylı dəniz mikroorqanizmlərin skeletlərindən yaranmış əhəng və təbaşir süxurları hansı birləşmələri yaradır?

- silisium-permanqanat
- ammonium-nitrat
- natrium-xlorid
- kalsium-karbonat
- natrium-flor

510 Biosferanı səciyyələndirən çoxsaylı amillərdən ən əsasları hansılardır? 1. hər zaman, hər yerdə maye şəkildə su mövcuddur 2. yalnız atmosferdəki kimyəvi elementlərlə qidalanır 3. litosferin ən dərin qatlarında belə biosenozlara rast gəlinir 4. günəş radiasiyası daimi olaraq biosferaya daxil olur 5. mövcud biokosmik kütlənin canlı maddə ilə heç bir əlaqəsi yoxdur 6. bir çox populyasiyalar günəş enerjisi olmadan da mövcud ola bilər

- 4, 6
- 1, 3
- 2, 5
- 1, 4
- 3, 5

511 Həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə bir çox canlıların izlərinə rast gəlinərsə, belə zona necə adlandırılır ?

- avtotrof zona
- homeostatik zona
- homeostaz zona
- parabiosfer zona
- biokosmik zona

512 Biosferdə mövcud olan cöküntü süxurlarında göstərilən məhsulların miqdarı necə adlandırılır ?

- biogeokimyəvi süxurlar
- abiotik yığıntılar
- parabiosfer zona
- biokosmik kütlə
- heterotrof kütlə

513 Biosferin digər coğrafi təbəqələrdən fərqləndirən əsas xüsusiyyəti hansıdır?

- burada baş verən parçalanma və böyümə prosesində enerjinin əhəmiyyəti yoxdur
- böyük su dövrəni yalnız onun təsiri ilə baş verir
- yerin daha dərin qatlarını əhatə edir

- digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malikdir
- ən az populyasiyalar və canlı növləri burada müşahidə olunur

514 Biosferdə baş verən geniş miqyaslı həyəcan hallarının (vulkan, zəlzələ, dağəmələgəlmə) qarşısı hansı mexanizmlərin təsiri ilə aradan qaldırılmışdır?

- biotopik mexanizmlər
- destrutor mexanizmlər
- avtotrof mexanizmlər
- homeostatik mexanizmlər
- getetrof mexanizmlər

515 V.İ.Vernadskiyə görə biosfer mütəşəkkilliyi ilə xarakterik olan, öz-özünü tənzimləyən sistem kimi necə adlanır?

- ekvipotensial
- demutasiya
- antroposentrizm
- homeostaz
- edifikatorlar

516 Bir çox hadisələrin , o cümlədən populyasiyaların sayının kəskin artmasının səbəbi nədir?

- bioloji dövrənin intensivliyi
- insanların ətraf mühitə mənfi təsiri
- ozon təbəqəsinin getdikcə nazılməsi
- günəş aktivliyinin dəyişməsi
- maddələrin təkrar olaraq paylanması

517 Biosferin açıq sistem olması hansı proseslərin mümkünsüzlüyünü təşkil edir?

- populyasiyaların sayının artmasını
- kənardan enerjinin alınmasını
- canlı maddələrin metabolizmini
- planetar hadisələrin aktivliyini
- kosmik qüvvələrin təsirini

518 V.İ.Vernadskiyə görə biosferin mərkəzi hissəsini nələr təşkil edir ?

- biogen maddələr
- heyvanlar
- yaşıl bitkilər
- insan(antroposentrizm)
- atıl maddələr

519 Biosferdə canlı orqanizmlərin öyrənilməsi hansı elmi faktorlara əsaslanır?

- müxtəlifcinsli təbii hissələrin yayılmasına
- elementlərin təbii mühitdən çıxarılmasına
- radioaktiv maddələrin parçalanmasına
- bioloji qanunauyğunluqlara
- heyvan və mikroorqanizmlərin məhvinə

520 V.İ.Vernadskinin fikrincə canlı orqanizmlərin cəmi necə adlanır?

- kosmik mənşəli maddə
- biogen maddə
- atıl maddə
- canlı maddə
- biokos maddə

521 Biosferdə canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti və orada baş verən proseslər haqqında hansı alim nəzəriyyə irəli sürmüşdür?

- S.P. Kraşennikov
- N.A. Seversov
- K.F. Rulye
- V.I. Vernadski
- V.V. Dokuçayev

522 Biosferin yuxarı sərhəddi ni təyin et

- atmosferin 3000 m-dən keçən sərhəddinə qədər
- okeanların abissal düzənliklərinə qədər
- litosferin 2-3 km dərinliyinə qədər
- ozon təbəqəsinə qədər olan məsafəni
- yer qabığı və mantiyanın üst hissəsi

523 Yer kürəsi səthində olan və onun qabığını əmələ gətirən bütün maddələrin yaranma mənbəyi nədir ?

- səpələnən atomların yer səthinə təsiri
- yeraltı təzyiq və temperaturun dəyişməsi
- kosmik şüaların birbaşa təsiri
- canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyəti
- hidrosferdəki canlıların təbii olaraq artması

524 Biosferin əhatə etdiyi sərhədləri təyin et

- okean çökəklikləri və mantiyanın üst hissəsi
- hidrosferin üst, atmosferin aşağı hissəsi
- atmosferin üst, hidrosferin aşağı hissələri
- atmosferin aşağı, hidrosferin hamısı, litosferin üst hissəsi
- ekzosfer və termosfer, litosferin alt qatları

525 Biosfer termini elmə ilk dəfə Kim tərəfindən gətirilmişdir?

- Aleksandr Humbolt- 1807-ci il
- Vladimir Vernadski- 1932-ci il
- Ernest Hekkel- 1875-ci il
- Eduard Zyuss- 1875-ci il
- Artur Core Tensli-1935-ci il

526 Biosenoza bir növün digər növün fərdinin hesabına qidalanması zamanı hansı əlaqələr baş verir?

- konsorsium əlaqələr
- geobiy əlaqələr
- mozaiklik əlaqəsi
- trofik əlaqələr
- sistematik əlaqələr

527 Daha zəngin növ tərkibinə malik olan biosenoz qrupu hansıdır?

- dağ biosenozları
- səhra biosenozları
- quru biosenozları
- su biosenozları
- qütb biosenozları

528 Daha çox növ tərkibinə malik olan biosenozlar hansı şəraitdə mövcud olur?

- istixanalarda
- təbii sistemlərdə
- tarla və bostanlarda
- süni göllərdə
- su anbarlarında

529 Yer kürəsində zəngin biosenozlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- çirklənmiş su hövzələrində, şimal tundrada
- bağ zirvələrində, bataqlıqda, arktik səhralarda
- tropik səhralarda, mülayim qurşaqlarda, qütblərdə
- tropik meşələrdə, mərcan rifləri və çay vadilərində
- okean çökəkliklərində, savannalarda, kanyonlarda

530 Biosenozu təşkil edən topluqlar hansılardır? 1. zoosenoz 2. evrioksibont 3. edafotop 4. fitosenoz 5. mikrobiosenoz 6. akvatop

- 2, 4, 6
- 1, 2, 3
- 2, 3, 4
- 1, 3, 6
- 1, 4, 5

531 Atmosfer tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanan heyvanlar necə adlandırılır ?

- edafotoplar
- redusentlər
- zoofaqlar
- fitofaqlar
- klimatoplar

532 Orqanizmin parçalanmış qalıqları ilə qidalanan saprofitlər necə adlanır ?

- biotoplar
- fitofaqlar
- biogeosenozlar
- redusentlər
- evriqallar

533 Konsumentlərə aid edilən orqanizmlər hansılardır?

- bioloji dövrandə iştirak edən üzvi maddələr
- diqər orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- sadə kimyəvi birləşmələrlə qidalanan bitkilər
- insan, heyvan və bəzi bitkilər

- atmosferin yüksək qatlarında mövcud olan mikroblar

534 Heterotrof orqanizmlər olan konsumentlər necə xarakterizə olunur?

- yırtıcılara qida mənbəyi olan orqanizmlər
 orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
 ölmüş hüceyrələrlə qidalanan orqanizmlər
 hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər
 kimyəvi birləşmələrlə inkişaf edən canlılar

535 Qeyri üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən avtotrof orqanizmlər necə adlanır?

- ekotonlar
 biotoplar
 biosenoqlar
 produsentlər
 mikrositstəmlər

536 Bioloji dövrandə iştirakına görə biosenozdakı orqanizmlər əsas neçə qrupa bölünürlər?

- 4.0
 5.0
 2.0
 3.0
 6.0

537 V.N.Sukaçevə görə biogeosenoz yer üzərində olan hansı eynicinsli təbii hadisələri təşkil edir?

- biosfer, biotik amillər, konsumetlər
 produsentlər, zəlzələ ocaqları, okean yatağı
 abiotik amillər, temperatur, kimyəvi süxurlar
 atmosfer, bitki aləmi, torpaq və hidroqrafiya
 yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar

538 Biosenozda komponentlərin müəyyən şərait və məkandakı fəaliyyəti ilə yanaşı onların yerləşdiyi sahənin məhdudluğu necə adlandırılır?

- ekoton
 heterotrof
 biogeosenoz
 biotop
 biomorf

539 Orqanizmlərin anatomik və morfoloji dəyişikliyinə səbəb olan təsir hansıdır?

- Fizioloji təsir
 Limitləşdirici təsir
 Məhdudlaşdırıcı təsir
 Modifikator təsir
 Qıcıqlandırıcı təsir

540 Gözlənilməz baş verən qeyri-dövri faktorlara hansılar aiddir?

- gecə-gündüzün yerdəyişməsi, turşuluğun artması
 qabarma və çəkilmələr, temperatur rejimi

- yağışın yağması, duzluğun bərabər paylanması
- vulkan püskürməsi, zəlzələ, yırtıcıların hücumu
- işıqlandırma dərəcəsi, okean axınları

541 Cansız təbiətin fiziki amilləri hansılardır?

- turşuluq, torpaq, sıxlıq amilləri
- kimyəvi, temperatur, hərəkətilik amilləri
- biotik, antropogen, dövri amillər
- kosmik, iqlim, oroqrafik amillər
- torpaq, abiotik, şəffafıq amilləri

542 Mühitin ekoloji amillərinin canlı orqanizmlərə göstərdiyi təsirləri qruplaşdır 1. qıcıqlandırıcı təsir 2. məhdudlaşdırıcı təsir 3. evrion təsir 4. toleranlıq təsiri 5. modifikator təsir 6. abiotik təsir 7. siqnallar təsiri 8. amensial təsir

- 1,2,3,4
- 1, 3, 6, 7
- 2, 4, 6, 8
- 1, 2, 5, 7
- 3,4, 7, 8

543 Digər növlərin yaşayış mühitinə və ya onların bilavasitə həyat şəraitinə təsir göstərən fəaliyyət forması hansıdır?

- Antropogen amillər
- Məhdudlaşdırıcı amillər
- Evriqal orqanizmlər
- Limitləşdirici amillər
- Dövri amillər

544 Mühitin abiotik amilləri arasında əsas götürülən amillər hansılardır? 1. temperature 2. Su 3. İnsan 4. oksigen 5. Heyvan 6. Torpaq 7. Bitki 8. işıq

- 3, 4, 5, 6, 7
- 2, 3, 4, 7, 8
- 1, 3, 5, 6, 7
- 1, 2, 4, 6, 8
- 4, 5, 6, 7, 8

545 Canlı orqanizmlərə birbaşa və dolaylı yolla təsir edən cansız komponentlər hansılardır?

- kimyəvi amillər
- oroqrafik amillər
- edafoqen amillər
- abiotik amillər
- iqlim amilləri

546 Növlərarası əlaqədə hər iki növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi hansı terminlə xarakterizə edilir?

- tolerantizm
- amensalizm
- kommensalizm
- mutyualizm
- protokooperasiya

547 Bəzi orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin digər orqanizmlərin həyat fəaliyyətlərinə təsirlərinin cəmini ifadə edən amillər hansılardır?

- Demografik amillər
- Fiziki amillər
- Antropogen amillər
- Biotik amillər
- Kimyəvi amillər

548 Növlərarası əlaqədə hər növün bir-birinə heç bir təsir göstərməməsi necə adlanır?

- mutyualizm
- parazitizm
- rəqabət
- neytralizm
- yırtıcılıq

549 Biotik amillər nədir?

- edafik və ya torpaq faktorlarıdır
- cansız təbiət amilləridir
- İnsan fəaliyyəti amilləridir
- canlı təbiət amilləridir
- radioaktiv şüalanma prosesləridir

550 Ekoloji amillərin əsas 3 kateqoriyası hansılardır? 1. Biotik amillər 2. Kosmik amillər 3. Radioaktiv şüalanma 4. Abiotik amillər 5. Biokos amillər 6. Antropogen amillər

- 4, 5, 6
- 1, 3, 5
- 2, 4, 6
- 1, 4, 6
- 3, 4, 5

551 Canlı orqanizmlərə bilavasitə təsir edən hər hansı bir mühit necə adlandırılır?

- Edafik faktor
- Biogeosenoz
- Fiziki faktor
- Ekoloji amil
- Biotoplər

552 Biosenoz nədir?

- yalnız cansız komponentlərdir
- vahid birləşən biokos elementləndir
- orqanizmlərin yaşayış mühitidir
- canlı orqanizmlərin müəyyən qrupudur
- yeraltı törəmələrdir

553 Ekosistemi əhatə və təşkil edən əsas qrup və yaşayış mühiti hansıdır?

- Sistem və oroqrafiya
- Zoosenoz və edafotop
- Populyasiya və növ

- Biosenoz və biotop
- ekoloji amil və biogeosenoz

554 Populyasiyanın əsas xassələri hansılardır? 1.Öz-özünə istehsal 2.Dəyişkənlik 3.Cinslərin nisbəti 4. Abiotik faktorlar 5.İşləmə, fəaliyyət 6.Adaptasiya

- 2, 3, 4
- 2, 4, 6
- 1, 3, 6
- 1, 2, 5
- 3, 5, 6

555 Üzun müddət bir sahədə məskunlaşan, bu sahəyə bənzər sahədən izolə edilmiş formada yerləşən növün bir hissəsi necə adlanır?

- biogeosenoz
- demutasiya
- zeosenoz
- populyasiya
- geomorfologiya

556 Biosferdə baş verən dövranların mövcud olması sistemin özünü tənzimlənməsinə şərait yaradarkən, hansı proses təmin olunur?

- geokimyəvi dövranlar
- ekosistemin dayanıqlığı
- biosenozların parçalanması
- biotopların yayılması
- konsumentlərin inkişafı

557 Biogeokimyəvi dövran dedikdə nə başa düşürsünüz?

- fiziki-kimyəvi proseslərdə oksigen və hidrogenin dövranı
- canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı
- əsasən şaxəoxşar fazada olan elementlərin dövranı
- əsasən çökmə vəziyyətində olan elementlərin dövranı
- oksanlarda suyun böyük və kiçik dövranı

558 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövranı hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir?

- abiotik və atıl sistemlərin
- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- edifikator və dominat elementlərin
- biosenoz və briobiy elementlərin
- destruktor və biofil sistemlərin

559 Biosferdə fotosintez nəticəsində əmələ gələn oksigenin 23 %-i hansı ehtiyaclar üçün istifadə olunur?

- insanların tənəffüsü üçün
- sənaye və məişət ehtiyacları üçün
- populyasiyaların artması üçün
- geokimyəvi proseslər üçün
- suda yaşayan orqanizmlər üçün

560 Ekosistemdə əsasən hansı kimyəvi elementlər dövr edir ?1. oksigen 2.helium 3.arqon 4. azot 5. karbon 6. dəmir7.fosfor8.kalium9.uran

- 1,4, 5,7
- 2, 4, 6, 8
- 3, 4,6, 9
- 4, 6, 8,9
- 1,3, 5, 7

561 Biosferdə tsikl və dövranlarla bütövlükdə canlı orqanizmlər neçə mühüm funksiya ilə təmin olunur?

- 6.0
- 2.0
- 3.0
- 7.0
- 5.0

562 Orqanizmlər tərəfindən udulan kimyəvi elementlərin onu tərk edərək abiotik mühitə qayıtması prosesi necə adlanır ?

- konsentrasiya funksiyası
- fotosintez tsikl
- biogeokimyəvi tsikl
- maddələr mübadiləsi
- enerjinin paylanması

563 Məhv olaraq abiotik mühitə gedən və bir müddətdən sonra yenidən canlı orqanizmə düşən elementlər necə adlandırılır?

- demutatik element
- biofil element
- hidrik element
- törəmə element
- biratil element

564 V.İ.Vernadskiyə görə ayrı-ayrı maddələrin dövranı necə adlanır ?

- fizioloji deqradasiya
- biogeokimyəvi tsikllar
- kimyəvi maddələrin paylanması
- böyük bioloji dövran
- dünya okeanın tənzimlənməsi

565 Homeostazın nədir?

- litosferin geokimyəvi xüsusiyyətləridir
- biosferin özümü tənzimləmə sistemidir
- atmosferin sürətlə yayılmasıdır
- hidrosferin yenidən bərpa olunmasıdır
- biosferin açıq sistem olmasıdır

566 Yer kürəsində, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti hansı proseslə əlaqədardır?

- kosmik təsirlə
- günəşin aktivliyi ilə

- fiziki-kimyəvi hadisələrlə
- okean axınlarının təsiri ilə
- canlıların coxalması ilə

567 «Canlı orqanizmlərin geoloji rolu» təlimini ilk dəfə Kim yaratmışdır ?

- V.V.Dokuçayev
- V.İ.Vernadski
- K.F.Rylle
- A.Humbolat
- İ.P.Gerasimov

568 Çöküntü süxurları, aşınma qabığı, torpaq, təbii sular və s.planetin hansı maddələrinə uyğun gəlir?

- radioaktiv maddələrə
- atil maddələrə
- energetik maddələrə
- biokos maddələrə
- destruktiv maddələrə

569 Biokos (birati) maddələr necə yaranır?

- qeyri-üzvi mənşəli dağ süxurlarının parçalanmasından
- canlı və cansız maddələrin sintezindən
- kosmik mənşəli maddələrin təsiri ilə
- göy cisimlərinin partlayışından
- 3000m-dən yüksəkdə qazların ionlaşmasından

570 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlər tərəfindən yaradılan üzvi və üzvi mineral maddələr necə adlanır?

- radioaktiv maddələr
- atil maddələr
- biogen maddələr
- canlı maddələr
- birati maddələr

571 Canlı maddələrə aid olanları seç1. kiçik ionlar2. bitkilər 3. heyvanlar 4. minerallar5.birati maddələr6. mikroorqanizmlər

- 1,3, 5
- 2, 3, 6
- 1, 2, 4
- 3, 4, 5
- 2,4, 6

572 V.İ.Vernadskiyə görə, biosferin maddəsi müxtəlif olub geoloji cəhətdən neçə hissədən ibarətdir?

- 4.0
- 7.0
- 3.0
- 5.0
- 6.0

573 Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- bitkilər tərəfində mənimsənilmir
- azotun miqdarı daha da çoxalır
- azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- azot dövr edərək dünya okeanına qayıdır

574 Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimsənilir?

- kükürd və hidrogenlə
- kalsium və karbonla
- karbon və dəmirle
- hidrogen və oksigenlə
- oksigen və fosforla

575 Sərbəst oksigen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- kosmosda
- üst mantiyada
- su anbarlarında
- Təbii sulara
- yer qalığında

576 İl ərzində sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- nəhəng buzlaqlıq sahələrinin
- litosferdəki mineral maddələrin
- atmosferdəki mikroorqanizmlərin
- dünya okeanındakı orqanizmlərin
- quruda yerləşən bitki örtüyünün

577 Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövrəni zamanı baş verir?

- maqnezium
- azot
- karbon
- oksigen
- hidrogen

578 V.İ.Vernadski hansı prosesi «biogeokimyəvi tsikl» adlandırmışdır ?

- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını
- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- ayrı-ayrı maddələrin dövrənini
- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını

579 Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövrəni olmur?

- subtropik səhralar
- tayqa meşələri
- tropik meşələr
- arxipelaqlar

- arktik buzlaqlar

580 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 0.75
 0.53
 90 %-dən çox
 5 %-ə qədər
 10%-ə qədər

581 Biogeokimyəvi maddələr dövrənini hansı proses təmin edir?

- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
 ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
 cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
 canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
 bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur

582 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrən necə adlanır?

- maddələrin sintezi dövrənini
 böyük bioloji dövrən
 böyük su dövrənini
 biogeokimyəvi dövrən
 kiçik su dövrənini

583 Biogeokimyəvi dövrənini Böyük bioloji dövrəndən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
 bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
 dövretmə sürəti daha çoxdur
 yalnız biosfer daxilində tamamlanır
 hidrosfer olmadan kiçik dövrən baş vermir

584 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- böyük bioloji dövrən
 kosmik şüalanma
 fiziki aşınma
 biogeokimyəvi dövrən
 dağməhləgəlmə prosesi

585 Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- yeraltı suların hərəkəti
 kristallaşma və ərimə
 metamorfizmin və daşlaşma
 aşınma, yerdəyişmə, çökmə
 radioaktiv parçalanma

586 Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- ellers
 piramida

- dairə
- spiral
- trapesiya

587 Günəş enerjisi ilə Yer in dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?

- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- böyük su dövrəni
- avtotrof sistemlərin dövrəni
- maddələrin böyük dövrəni
- maqmatik süxurların çevrilməsi

588 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- maqmatik süxurların
- biratıl sistemlərin
- konsument və redusentlərin
- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- kimyəvi elementlərin

589 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenoqlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi tsikl
- dövretmə sürəti
- biokimyəvi funksiya
- maddələr dövrəni
- trofik zəncir

590 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- konsentrasiya funksiyası ilə
- biokoz maddələrlə
- biofil elementlərlə
- trofik zəncir vasitəsilə
- dövretmə sürəti ilə

591 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- temperatur və təzyiq
- kondensasiya prosesi
- biogeokimyəvi dövrəni
- günəş radiasiyası
- geoloji dövrəni

592 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı
- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı

593 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- dağəmələgəlmə prosesilə
- kataklizm prosesilə
- günəş aktivliyi ilə
- kosmik sistemlərin təsiri ilə

594 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- təbii faktorların
- canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi

595 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- kimyəvi maddələr
- biogen maddələr
- biokoz maddələr
- atıl maddələr
- üzvi maddələr

596 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?

- xarici ekosistem
- təbii ekosistem
- antropogen ekosistem
- daxili ekosistem
- bioloji ekosistem

597 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- morfoloji faktorlar
- fizioloji faktorlar
- mübarizə faktorları
- təkamül faktorları
- insan faktorları

598 Bihüceyrəliyərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Paleozoy
- Kaynazoy
- Proterozoy
- Kreptozoy arxy
- Mezazoy

599 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- CAR, Fransa, İspaniya
- Almanija, BB, Çin
- Rusiya, ABŞ, ÇXR
- Brazilja, Danimarka, ABŞ

600 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- Venesuela
- Əlcəzair
- İordaniya
- Küveyt
- Nigeriya

601 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- kalsiumun
- hidrogenin
- oksigenin
- karbonun
- azotun

602 Dövlər ərzində canlı orqanizmlərin ölürək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- kvarts qumları və qranitə
- vulkanik çöküntülərə
- maqmatik süxurlara
- daş kömür, neft,nefli qaz
- əhəng daşı və karbonatlara

603 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- buzlaşma
- dağəmələgəlmə
- vulkanizm
- fotosintez
- oksidləşmə

604 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- orta mezazoya
- arxey dövrünə
- orta paleozaya
- aşağı proterozoya
- aşağı karnazoya

605 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- A.Humbolt
- Y.Odum
- V.V.Dokuçayev
- T.Maltus
- L.Lamark

606 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- təbiəti mühafizədə, kə\təsərrüfatında və sənayedə

- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında

607 Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanması, qorunması və keyfiyyətcə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- tətbiqi ekologiya
 tibbi ekologiya
 orqanizmlərin morfolojiyası
 insan ekologiyası
 analoji ekologiya

608 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- hələ ozon qatının formalaşmaması
 mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması
 canlı orqanizmlərin sürətlə artması
 dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
 ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri

609 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- maqmanın səthə çıxması
 kömürün oksidləşməsi
 karbonlu birləşmələr
 su buxarının parçalanması
 ammonyakdan oksigenin ayrılması

610 Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- metan
 hidrogen
 karbon
 oksigen
 azot

611 Yaşı 3,5 milyard il olan süxurlarda tapılmış canlılar hansılardır?

- biotoplar
 aerobiyələr
 eobiontlar
 avtotroflar
 heterotroflar

612 Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?

- 5 milyard il əvvəl
 2,8 milyard il əvvəl
 3 milyard il əvvəl
 4 milyard il əvvəl
 4,7 milyard il əvvəl

613 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- helium
 azot

- oksigen
- karbon
- hidrogen

614 Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvi 6. canlıların növ tərkibi

- 1, 2, 4
- 2, 4, 5
- 1, 3, 5
- 2, 3, 6
- 3, 4, 6

615 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- edifikatlar
- saprofitlər
- redusentlər
- eobiontlar
- avtotroflar

616 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır?

- bataqlıqlar
- tropik meşələr
- qurudakı vulkanlar
- dünya okeanı
- arktik buzlaqlar

617 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- karbon 2-oksidi
- karbon 4-oksidi
- dəm qazı
- metan qazı
- hidrokarbonat

618 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlı hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- vihid dövriyyəni
- su dövriyyəsinə
- fotosintez prosesinə
- maddələr mübadiləsinə
- karbonun dövrənini

619 Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənini əhatə edir?

- maddələrin dövretmə sürəti
- trofik zəncir əlaqəsini
- böyük bioloji dövrəni
- böyük su dövrənini
- biogeokimyəvi dövrəni

620 V.İ.Vernadskinin «Sabitlik qanunu» və «Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hasabına inkişaf qanununa» müvafiq qələm təlimi hansıdır?

- biosenozlar sürətlə inkişaf etməlidir
- bioloji dövrün zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- hər şey harasa yox olmalıdır
- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır

621 V.İ.Vernadskinin hansı qanunu «Daxili dinamiki tarazlıq qanunu» ilə sıx əlaqədardır?

- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu
- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- sabitlik qanunu
- ümumi biosfer qanunu

622 V.İ.Vernadskinin «canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti» fikri hansı qanununa aiddir?

- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu
- analoji ekologiya qanunu
- ümumi biosfer qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu

623 Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- biosenozların qruplaşmasının
- bitkilərin fotosintez proseslərinin
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- bioloji və geoloji proseslərin
- canlı maddələrin yenidən bərpasının

624 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə

625 Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrünü qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu

626 Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
- bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destrukturlar
- təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar
- konsument və destrukturların birləşməsidir

böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır

627 Hər bir biosenozun əhatə etdiyi coğrafi sahənin inkişaf etdiyi qeyri-üzvi mühit necə adlanır?

- biokosmik mühit
 atıl mühit
 biokoz mühit
 biotop mühit
 kosmik mühit

628 Ekosistemdə qidalanmasına görə heyvanlar necə adlandırılır ?

- biratillər
 avtotroflar
 neterotroflar
 konsumentlər
 destruktorlar

629 Ekosistemlərin ən qalın və ən nazik olduqları sahələr hansılardır ?

- çay vadiləri və tropik meşələr
 ekvatorial meşələr və çöllüklər
 qütblər və nival buzlaqlar
 okean mühiti və səhra torpaqları
 vulkanik odalar və bataqlıqlar

630 Biokimyəvi dövranların əsas 3 qrupu hansılardır? 1.Suyun dövranı 2.Ölmüş hüceyrələrin dövranı 3.Çökmə süxurların yeraltı dövranı 4.Əsasən qazaxşar elementlərin dövranı 5.Biosenoz və biotopların dövranı 6. Əsasən çöküntü elementlərin dövranı 7.Destruktor mikroorqanizmlərin dövranı 8.Qutb ərazilərdəki çöxhüceyrəli canlıların dövranı

- 3, 5, 7
 2, 4, 8
 1, 3, 5
 1, 4, 6
 5, 6, 7

631 Ekosistem anlayışını ilk dəfə kim təklif etmişdir?

- L.Libix
 K.Uatt
 C.Xarçinski
 Y.Odum
 A.Tensli

632 Ekosistemdə fosforun əsas mənbəyi hesab olunur?

- torpağın humus qatı
 dəniz və çay suları
 dağ süxurları və digər çöküntülər
 metamorfik süxurlar
 kimyəvi süxurlar

633 Kiçik dövran hansı təbəqələr arasında baş verir ?

- yalnız hidrosferdə
- hidrosfer və atmosfer
- yalnız litosferdə
- biosfer və atmosfer
- litosfer və atmosfer

634 İl ərzində Yerdə baş verən su dövranında nə qədər su kütləsi iştirak edir ?

- 400 min. km²
- 500 min.km³
- 230 min.km²
- 300 min.km²
- 750 min.km³

635 Dünya okeanı səthindən suyun buxarlanmasına Günəş enerjisinin təxminən nə qədəri sərf olunur?

- 15%-i
- 50 %-i
- 30 %-i
- 90 %-i
- 70 %-i

636 Suyun böyük dövrünü hansı təbəqələri əhatə edir?

- yalnız hidrosferi
- atmosfer, hidrosfer, litosferi
- yalnız atmosferi
- litosfer və hidrosferi
- atmosfer və biosferi

637 Okean sularında temperatur artdıqca hansı elementin miqdarı azalır ?

- karbonun
- oksigenin
- maqneziumun
- hidrogenin
- azotun

638 Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hesab edilir ?

- stratosferdə
- erkosferdə
- termosferdə
- troposferdə
- mezosferdə

639 İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümlə nəticələnən xəstəliklər hansılardır ?

- psixosomionallıq və anemiya
- ürək-damar və xərçəng
- taun və difteriya
- ağcaqanad ensefaliti
- hipodinamiya və malyariya

640 Əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir ?

- bioloji
- ekoloji
- sosial
- elementar
- təbii

641 Kanserojen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir ?

- havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması
- tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- karroziyaya uğramış dəmir hissələri
- suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması
- neftlə çirklənmiş süni gillərin suları

642 İonlaşmış şüalanma və ya rentgen şüalarının üstün olması hansı xəstəliyin risk faktoru hesab olunur ?

- yatalaq
- onkoloji-şiş
- ürək-damar
- ağciyər-bronx
- tülyaremiya

643 Temperaturun, atmosfer təzyiqinin və maqnit sahəsinin gərginliyinin sutkalıq kəskin dəyişməsi hansı xəstəliyin ağırlaşmasına səbəb olur ?

- yoluxucu xəstəliklərin
- ürək-damar xəstəliyinin
- elementoz xəstəliyinin
- onkoloji xəstəliklərin
- oynaq xəstəliklərin

644 Ekoloji risk faktorlarının yaratdığı və inkişafına təsir göstərdiyi xəstəlik hansıdır ?

- ağcaqanad ensefaliti
- xara xəstəlikləri
- ürəyin işemiyası
- bronxial astma
- oynaq xəstəlikləri

645 Atmosferin fiziki və kimyəvi xassələrinin dəyişməsi hansı risk faktorlarını yaradır ?

- təbii
- bioloji
- sosial
- ekoloji
- süni

646 Milli və etnik qruplarda rast gəlinən irsi meyillilik xəstəlikləri hansılardır ?

- endokrinoloji xəstəliklər
- uroloji və onkoloji xəstəliklər
- zob, anemiya, şizofreniya
- hipertoniya, şəkər diabeti
- xroniki tonzillit, revmatizm

647 Genetik və ontogenez dövründə insan orqanizminin qazandığı xüsusiyyətlər hansı risk faktoruna aiddir ?

- sosioloji
- təbii
- etoloji
- bioloji
- ekoloji

648 Əsas sayılan risk faktorları hansılardır ? 1. bioloji 2. ekoloji 3. süni 4. hipodinamik 5. pafogen 6. sosial

- 4, 5, 6
- 2, 3, 5
- 3,4,5
- 1,2, 6
- 2, 4, 6

649 Müəyyən xəstəliyin bilavasitə səbəbi sayılmayan, lakin onun baş verməsi ehtimalını artıran ümumi faktorlar necə adlanır ?

- təbii faktorlar
- etoloji faktorlar
- bioloji faktorlar
- risk faktorları
- süni faktorlar

650 Karbon-oksidin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır ?

- qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri
- endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- damar xəstəlikləri, qaz azlığı
- ateroskleroz, psixoz, infarkt
- talasemiya və xərçəng xəstəlikləri

651 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- endokrin, qan dövrəni, allergiya
- burun-boğaz və damar xəstəlikləri

652 Tənəffüs orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır ?

- kimyəvi elementlərin
- gegiyenik göstəricilərin
- radioaktiv elementlərin
- mikroelementlərin
- təsirsiz qazların

653 İnsanın hərəkət hadisəsinin mürəkkəb kompleksi olub orqanizmin tələbatını ödəməyə istiqamətlənən xüsusiyyəti hansıdır ?

- haqq-ədalət

- ünsiyyətə
- təcrübəsi
- davranışı
- inanmağı

654 İnsanın bir bioloji varlıq kimi həyat təminatı ilə bağlı olan vital tələbatlar hansılardır ?

- ideologiyaya əməl etmək
- həyatın mənası, inama tələbat və
- sevgi, qayğı, diqqətlik və s.
- oksigen, su, qida, yuxu və s.
- haqq-ədalət, dərk etmə və s.

655 Su və qida vasitəsilə daxil olan yodun insan orqanizmi üçün sutkalıq norması nə qədərdir ?

- 2,5 mq
- 1,03 qr
- 0,05 mq
- 0,5 qr
- 0,1 mq

656 İnsan orqanizmində maddələr mübadiləsinin pozulması, inkişafın ləngiməsi və psixikanın pozulması hansı elementin çatışmaması ilə əlaqədardır?

- karbonun
- dəmirin
- maqneziumun
- yodun
- kalsiumun

657 Biokimyəvi vəziyyət ilə əlaqədar ən geniş yayılan xəstəliklər hansı elementin çatışmazlığından əmələ gəlir ?

- kalssiumun
- oksigenin
- dəmirin
- yodun
- kükürdün

658 Ərazidəki torpağın, suyun və havanın xüsusi tərkibi ilə əlaqədar olan xəstəliklər necə adlanır ?

- bioloji
- patogen
- ekoloji
- endemik
- etoloji

659 Qeyri-yoluxucu endemik xəstəliklər hansılardır ?

- hipodinamiya, tromboz
- yatalaq , anemiya, SPİD
- ürək-damar, difteriya, onkoloji
- zob, flüoroz, kariyes
- allergiya, psixoz, uroloji

660 Malyariyaya qarşı ekoloji cəhətdən özünü doğrultmuş kompleks mübarizə tədbirləri hansılardır ?

- demoqrafik siyasətin aparılması
- heyvanların peyvəndləşdirilməsi
- duzların yodlaşdırılması
- bataqlıqların qurudulması
- su anbarlarının yaradılması

661 Ekoloji təbii səbəblərdən asılı olaraq canlı orqanizmlər tərəfindən yayılan xəstəlik hansıdır ?

- endokrinologiya
- anemiya
- taun
- malyariya
- şizofreniya

662 Orta əsrlərdə və arası kəsilməyən müharibələrdə ən çox insan ölümünə səbəb olmuş təbii mənbə xəstəliyi hansı olmuşdur ?

- SPİD
- malyariya
- difteriya
- taun
- flüoroza

663 Təbii mənbəyə malik olan xəstəliklər hansılardır ? 1. taun 2. şizofreniya 3. flüoroz 4. ensefalit 5. tülyaremiya 6. Allergiya 7. Anemiya 8. yatalaq

- 2, 4, 6, 7
- 1, 4, 5, 8
- 1, 2, 3, 4
- 5, 6, 7, 8
- 1, 2, 3, 6

664 Homo Sapiyenslərin ölüm səbəbləri arasında duran əsas təbii səciyyəli təsir hansı idi ?

- etoloji təsir
- patogen təsir
- sosial təsir
- bioloji təsir
- yarınmaclıq

665 İlk insanlar ekosistemlərin əsasən hansı faktorlarına məruz qalmışlar ?

- psixiki
- hipodinamiya
- bioloji
- etoloji
- ensefaloji

666 İlk dövrlərdə ekosistemin nizamlama və özünü-nizamlama faktorlarının təsirinə məruz qalan insan necə adlandırılır ?

- İbtidai insan
- Homo Sapiyens

- Avstralopiteklər
- Neandertals
- sosial insan

667 İnsanın etoloji xassələri dedikdə nə başa düşülür ?

- mədəni həyatı
- bioloji xüsusiyyətləri
- ilkin vərdişləri
- sosial elementləri
- qidalanma xüsusiyyətləri

668 « İnsan-mürəkkəb sosial təşkili və əmək fəaliyyətinə malik olmaqla orqanizmin bioloji xassələrini xeyli dərəcədə dəyişdirir» fikri kimə məxsusdur?

- C.M.Anderson(1965)
- N.F.Reymers (1990)
- C.Xarper (1995)
- A.L.Yanşin (1986)
- İ.P.Gerasimov (1974)

669 Dünya okeanında ən çox üstünlük hansı canlı maddələrin payına düşür ?

- biofil elementlərin
- zoplanitonların
- yosunların
- nektonların
- fitoplanitonların

670 Okean sularında ən çox rast gəlinən kimyəvi birləşmələr hansılardır ?

- azot, helium, qızıl, volfram
- xlor, natrium, maqnezium, kükürd
- hidrogen, radium, fosfor, qurğuşun
- oksigen, gümüş, xlor, alüminium
- karbon, uran, kalsium, dəmir

671 Dünya okeanında suyun səviyyəsinin sabit qalmamasının səbəbi nədir ?

- Daşqınların baş verməsi
- Ayın və planetlərin təsiri
- İqliməmələgətirən amillər
- Dəniz nəqliyyatının inkişafı
- Dağəmələgəlmə prosesi

672 Suyun xussələrinə ən çox təsir göstərən ünsür hansıdır ?

- böyük dövrən
- maqnit sahəsi
- əhalinin artımı
- maddələrin tərkibi
- hava sirkulyasiyası

673 Hətta içməli su hövzələrində belə suyun kimyəvi tərkibi nə üçün təmiz olmur ?

- canlı maddələrin miqdarına görə
- orqanizmlərin sürətli artımına görə
- su axınlarının mövcudluğuna görə
- yüksək həlletmə qabiliyyətinə görə
- insanların təsərrüfat fəaliyyətinə görə

674 Suyun ən böyük sıxlığı hansı temperaturda müşahidə olunur ?

- 100 C
- 1000 C
- 70 C
- 40 C
- 700 C

675 Dünya okeanı hidrosferin həcmninə nə qədər hissəsini təşkil edir

- 0.905
- 0.75
- 0.837
- 0.993
- 0.964

676 Hidrosferə daxil olan hövzələrindən hansı ən az faizə malikdir?

- torpaqdakı su
- göllər
- buzlaqlar
- çaylar
- yeraltı sular

677 Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır ?

- ammoniyakla
- bitkilərlə
- turşularla
- su ilə
- hidrogenlə

678 Külək, su, texniki təsir nəticəsində torpağın dağılması necə adlanır ?

- abrakziya
- aridləşmə
- şorlaşma
- eroziya
- defilyasiya

679 Torpağın məhsuldarlığının azalmasına səbəb olan aridləşmə hansı kompleks təsirlərin nəticəsidir?

- intensiv suvarılma
- tullantılarla çirklənmə
- ifrat rütubətlənmə
- nəmliyin azalması
- gübrələrin istifadə edilməsi

680 Dünya regionları arasında torpaq ehtiyatlarından əkinçilik məqsədilə ən çox istifadə edilən region hansıdır ?

- Cənubi Amerika
- Şimali Qazaxstan
- Şərqi Avropa
- Qərbi Avropa
- Şimali Afrika

681 Yer kürəsi quru hissəsinin neçə faizi əkin sahələrinin payına düşür ?

- 0.32
- 0.23
- 0.15
- 0.1
- 0.18

682 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaq ehtiyatları ən çox hansı tullantılarla çirklənmişdir?

- məişət sularının axıdılması ilə
- məişət tullantıları ilə
- azot və fosfor gübrələri ilə
- toksik maddələr və metallarla
- nəqliyyat tullantıları ilə

683 Litosferin müxtəlif maddələrlə, o cümlədən neftlə çirklənməsi prosesi necə adlanır?

- pestisidli çirklənmə
- biogen çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə
- texnogen çirklənmə
- radioaktiv çirklənmə

684 Torpağın çirklənməsində müəyyən rol oynayan civə ətraf mühitə necə düşür ?

- sement istehsalında
- mühərrik yanacaqları ilə
- mədən tullantıları ilə
- soda və xlor istehsalında
- yeraltı sularla

685 Biosferaya daxil olan tullantılardan hansılar daha təhlükəlidir ?

- karbon, azot, fosfor, uran
- kalstum, dəmir, polad , hidrogen
- oksigen, kömür, volfram, kvarsit
- civə, qurğuşun, kadmium, flor
- arqon, natrium, alüminium

686 İstismar olunaraq pozulmuş torpaqların rekultivasiyası hansı mərhələrdə aparılır?

- termiki və fiziki
- texniki və kimyəvi
- hirdro və fitoloji
- texniki və bioloji
- kimyəvi və bioloji

687 Dünyanın torpaq fondu Yer səthi sahəsinin neçə hissəsini təşkil edir ?

- 42065.0
- 42064.0
- 42096.0
- 42095.0
- 42127.0

688 Dünya praktikasında torpaqların məhsuldarlığına görə müqayisəli qiymətləndirilməsi necə adlanır?

- bonitirovka
- kartoqram
- meliorasiya
- rekultivasiya
- qranulometriya

689 Torpağın kimyəvi tərkibi ən çox hansı elementdən ibarətdir ?

- maqneziumdan
- dəmirdən
- alüminiumdan
- oksigenədən
- silisiumdan

690 Torpaqda karbonun və azotun toplanması hansı amillə bağlıdır?

- torpağın mütləq yaşı ilə
- oksidləşmə prosesi ilə
- süxurların aşınması ilə
- bitki və mikroorqanizmlərin fəaliyyəti ilə
- iqlim amili ilə

691 Litosferin ən mühüm hissəsi olan torpağın əmələgəlmə prosesi necə baş verir ?

- vulkanların püskürmə materiallarının yığılaraq, formalaşmasından yaranır
- dağ süxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır
- geoloji quruluşun və relyef formalarının təsiri nəticəsində formalaşan uzvi-mineral kompleksdir
- zaman daxilində süxurların, relyefin, bitki və heyvanat aləminin qarşılıqlı təsiri ilə yaranan təbii-tarixi cisimdir
- iqlim elementlərinin paylanması nəticəsində əmələ gələn maddədir

692 Hansı proses aqroekosistemlərin stabilliyini pozur və torpağın fiziki strukturunu dəyişir?

- heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi
- şumlanmanın horizontal formada aparılması
- fasiləsiz suvarma əkinçiliyinin tətbiqi
- kimyəvi gübrələrin normadan artıq istifadəsi
- yamaclarda baş verən sürüşmə hadisələri

693 Hesablamalara görə yer səthində yaşayan hər adambaşına il ərzində nə qədər tullantı əmələ gəlir ?

- 2 ton
- 500 kq
- 3,5 ton
- 1 ton
- 50 kq

694 Hansı ərazilərdə litosfer bilavasitə atmosferlə əlaqədə olur?

- qara torpaqlarda
- çəmənlikdə
- arktikada
- səhrada
- bataqlıqda

695 Torpaq inkişaf edən aşınma qabığının ən nazik və sadə quruluşlu olduğu qurşaq hansıdır ?

- yarımşəhra
- tropik
- ekvator
- nival və arid
- subnival

696 Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- noosfer
- biosfer
- kriosfer
- pedosfer
- homosfer

697 Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqda formalaşır?

- antarktik
- subtropik
- mülayim
- ekvatorial
- nival və arid

698 Son 100 ildə 2 mlyr.ha məhsuldar torpaqların itirilməsinin səbəbi nədir ?

- heyvandarlıq
- yaşayış məntəqələri
- müharibələr
- eroziya
- sel hadisələri

699 Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 170 mln.km²
- 169 mln. km²
- 361 mln. km²
- 129 mln. km²
- 150 mln.km²

700 Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- yosunlar
- heyvanlar
- bakteriyalar
- insanlar
- bitkilər